



Högskolan Kristianstad  
291 88 Kristianstad  
044-20 30 00  
[www.hkr.se](http://www.hkr.se)

***SSV73L, uppsats 15hp***  
***Våren 2013***  
*Läroarbilden*

**Vampyrmonster och trevliga grannar**  
En undersökning av vampyrgestaltningens förändring  
genom litteraturhistorien

**Författare**  
Elin Pettersson  
Cecilia Svärd

**Handledare**  
Sigurd Rothstein

**[www.hkr.se](http://www.hkr.se)**



# Vampyrmonster och trevliga grannar

## **Abstract**

För att tydliggöra och urskilja de förändringar som skett i hur författarna gestaltar sina vampyrer undersöks *Dracula* (Stoker, 1897), *En vampyrs bekännelse* (Rice, 1976) och *Om jag kunde drömma* (Meyer, 2005). Även de samhälleliga förändringar som möjliggjort dessa förändringar, den förändring från folktron till den tidiga vampyrlitteraturen som skett och förändringen från monster till humanvampyrer undersöks. Detta görs genom närläsning och en deduktiv undersökning samt att narratologi och relevant faktalitteratur har använts som hjälp i vår analys.

Resultatet av undersökningen är att vampyrerna i den tidigaste romanen är monster, men i Rices roman börjar vampyrgestaltningen humaniseras. Den största skillnaden i de kvinnliga vampyrernas förändring är att den sensuella gestaltningen anses som något negativt i *Dracula*, är jämställd mellan könen i Rices roman och inte finns alls i *Om jag kunde drömma*. De samhälleliga förändringar som skett och som påverkat vampyrgestaltningen är sekulariseringen och tillvägagångssättet att bli vampyr skiljer sig mellan folktron och vampyrlitteraturen. Det är tillvägagångssättet i vampyrreporten om Arnont Paole som mest stämmer överens med litteraturen, då det i samtliga fall krävs ett bett från vampyren för att offret ska förvandlas. I *En vampyrs bekännelse* krävs det dessutom att vampyren ger offret sitt blod att dricka.

**Ämnesord:** vampyr, manlig, kvinnlig, gestaltning, förändring



# Innehållsförteckning

<b>1</b>	<b>Inledning</b>	<b>5</b>
1.1	Syfte	6
1.2	Frågeställning	6
<b>2</b>	<b>Forskningsbakgrund</b>	<b>7</b>
<b>3</b>	<b>Metod och material</b>	<b>8</b>
3.1	Undersökningens avgränsningar	8
3.2	Teoretiskt perspektiv	8
3.3	Metod och material	9
<b>4</b>	<b>Handlingsreferat</b>	<b>9</b>
4.1	Dracula	10
4.2	En vampyrs bekännelse	11
4.3	Om jag kunde drömma	13
<b>5</b>	<b>Analys</b>	<b>15</b>
5.1	Vampyrerna i folktron och intåget i skönlitteraturen	15
5.1.1	Antikens syn och blodets betydelse	17
5.1.2	Vem trodde man kunde bli en vampyr?	18
5.1.3	Vampyren formas under medeltiden och 1700-talet	19
5.1.4	De litterära vampyrernas historia	21
5.1.5	Humanvampyrer	23
5.2	Hur vampyren gestaltas i Dracula	24
5.2.1	Den allmänna gestaltningen i romanen	25
5.2.2	Draculas utseende	25
5.2.3	Lucy och de tre kvinnornas utseende	26
5.2.4	Så förvandlas man till vampyr	27
5.2.5	Lucy och Minas förvandlingar	27
5.2.6	Hur vampyrerna förgörs	28
5.2.7	Vampyregenskaper och de olika föremålets betydelser	29
5.3	Hur vampyren gestaltas i En vampyrs bekännelse	30
5.3.1	Gestaltningen av vampyren i allmänhet	31
5.3.2	Gestaltningen av Louis	32
5.3.3	Gestaltningen av Lestat	33
5.3.4	Gestaltningen av den kvinnliga vampyren	33
5.3.5	Hur förvandlas man till vampyr, vad kan de dö av och vad är myter?	34
5.4	Hur vampyren gestaltas i Om jag kunde drömma	34
5.4.1	Allmänt om vampyrerna	35
5.4.2	Edward och familjen Cullen – humanvampyrerna	36
5.4.3	James, Victoria och Laurent – skurkarna	38
5.5	Skillnader och likheter mellan de tre romanernas vampyrer	38
5.5.1	Var finns han och vem är han?	39
5.5.2	Hur ser vampyren ut och vad kan den göra?	40
5.5.3	Förvandlingen till vampyr, döden, kistor och Gud	41
<b>6</b>	<b>Slutdiskussion</b>	<b>42</b>
6.1	Metoddiskussion	42
6.2	Resultat- och analysdiskussion	43

6.3	<i>Slutsats</i> .....	46
6.3.1	Hur har skildringen av vampyren förändrats från <i>Dracula</i> till dagens vampyrberättelser? .....	46
6.3.2	Vilka samhälleliga förändringar har möjliggjort dessa förändringar? .....	48
6.3.3	Hur liknar eller skiljer sig tillvägagångssättet att förvandlas till vampyr mellan folktro och litteratur? .....	48

# 1 Inledning

Under de senaste åren har vampyrernas popularitet i media ökat kraftigt. Det har kommit ut mängder med böcker och vissa av dem har blivit populära TV-serier eller filmer.

I Ronny Ambjörnssons bok *Mansmyter* (2001) tar han upp hur både Dracula och Frankensteins monster är två fasansväckande skräckfigurer som har blivit väldigt kända sedan de publicerades och hur de inom populärkulturen hela tiden anpassas för olika typer av medier, som till exempel filmer eller serier.

Framförallt TV-serien *True Blood* och Stephenie Meyers bokserie *Twilight*, som även blev filmatiserad, har väckt stort intresse inom media, i huvudsak på grund av deras påkostade marknadsföringar inför deras lanseringar (Höglund, 2009). *True Blood* började till exempel marknadsföras redan ett halvår innan serien väl började sändas och båda vände sig till en mainstream-publik istället för mot de vampyrfans som redan etablerat en egen vampyrkultur (Höglund, 2009). I och med att medias fokus låg på de väl marknadsförda och mainstreaminriktade vampyrlanseringarna var det flera av de filmer som tillhörde vampyrfansens subkultur som försvann i mängden och inte uppmärksammades när de lanserades (Höglund, 2009).

*Twilight*-serien översattes till minst 37 olika språk, såldes i över 40 miljoner exemplar och har dessutom blivit föremål för både hyllningar och kritik skriver Claudia Lindén (Andersson, Druker & Hallberg, 2011) i sin text ”Vampyren som Mr Darcy” som finns att läsa i *I litteraturens underland*. Somliga menar att boken är full av ”moralism, sexism och adjektivsjuka” (Lindén i Andersson, Druker & Hallberg, 2011) andra att det finns många könsrollsmönster som innebär att unga flickor sitter och längtar efter att få en man och ytterligare somliga anser att det är bra att en alldaglig tjej lyckas få den populära killen.

Inom litteraturvetenskapen har flera forskare studerat vampyrerna i litteraturen men de flesta har fokuserat på frågor som varför vampyrerna har blivit så populära eller vampyrlitteraturens historia. Frågan om hur vampyrernas gestaltning har förändrats genom åren tas inom forskningen sällan upp som ett enskilt ämne, utan snarare i förbigående för att styrka andra påståenden eller upptäckter. Vi anser dock att det kan vara intressant att undersöka denna fråga närmre.

I förordet till sin bok *Odöd, blek och hungrig* skriver Nils Ahnland (2009) de träffande orden:

Trots sitt döda/odöda tillstånd är vampyren en mycket livaktig och seg figur, som med jämna mellanrum tittar fram och påkallar uppmärksamhet. Vilket han också får. Varför? För att han ständigt förändras och lever med sin tid. (Ahnland 2009, s. 8)

Det är denna förändring och utveckling av vampyrgestalterna i skönlitteraturen som vi med denna studie vill undersöka och kartlägga. Därför kommer vi först och främst att redogöra för vampyrernas roll och deras utveckling inom folktron, för att sedan kort förklara hur de började användas som motiv inom skönlitteraturen och förklara begreppet humanvampyr, som kommer att figurera med jämna mellanrum i uppsatsen. Härefter kommer vi att redogöra för de tre romaner vi valt att analysera, Bram Stokers *Dracula* som publicerades 1897 men översattes till svenska först 1967, *En vampyrs bekännelse* skriven av Anne Rice från 1976, i Sverige publicerad 1977, och slutligen den första boken i Stephenie Meyers *Twilight*-serie *Om jag kunde drömma* som publicerades 2005 och kom ut på svenska 2006. Slutligen kommer vi jämföra samtliga tre romaner och redogöra för skillnader och likheter i hur vampyrer gestaltas och förvandlas i de litterära verken och som avslutning följer ett diskussionsavsnitt där vi kort sammanställer och redogör för de resultat vi kommit fram till under vår analys.

## 1.1 Syfte

Syftet med vår studie är att undersöka hur vampyrer gestaltas genom litteraturhistorien och tydliggöra de förändringar som skett. Genom att undersöka de skillnader i hur författaren framställer och beskriver vampyrerna i de litterära verk vi valt att analysera, *Dracula* (Stoker, 1967), *En vampyrs bekännelse* (Rice, 1977) och *Om jag kunde drömma* (Meyer, 2006), så hoppas vi kunna urskilja den förändring som skett från att vampyrerna i folktron, såväl som i den tidiga vampyrlitteraturen, skildrades som monster till dagens populärvampyrer som framställs genom en mer human gestaltning.

## 1.2 Frågeställning

Hur har skildringen av manliga såväl som kvinnliga vampyrer förändrats från *Dracula* fram till dagens vampyrberättelser och vilka samhälleliga förändringar har möjliggjort dessa förändringar? Hur liknar eller skiljer sig tillvägagångssättet att förvandlas till vampyr mellan folkstro och litteratur?



## 2 Forskningsbakgrund

Det finns många som forskar om vampyrer men det är få av dem som gör vampyrstudierna till sitt huvudsakliga ämne, utan de skriver oftast bara enstaka artiklar eller använder vampyrstudier som komplement till andra ämnen (Höglund, 2009). När dessa forskare skriver enstaka artiklar, eller använder vampyrstudier som komplement till andra ämnen menar Höglund (2009) att det påverkar den vetenskapliga relevansen av deras studier. Vidare menar hon att om de inte har ämnet som ett eget ämne, forskar de inte heller på djupet och studierna riskerar att falla på grund av till exempel brist på historisk kunskap (Höglund, 2009). Forskningen om vampyren berör flera vetenskaper så som folklivsforskning, eftersom det speglar människans tro genom historien, litteraturvetenskap, på grund av den stora mängd skönlitteratur som använder vampyren som tema och konstvetenskap eftersom vampyren varit ett populärt motiv inom konsten sedan 1700-talet (Harrison-Lindbergh, 2011).

Höglund (2009) menar även att få av de verk som utkommit med forskning om vampyrer är tillförlitliga, eftersom många av verken antingen saknar ordentliga källhänvisningar eller att författarna till verken inte gjort någon egen forskning, utan bara sammanställt forskning som redan är känd och slutligen även att flertalet av de verk som utkommit inte är akademiska utan snarare roliga att sitta och bläddra i. Hon nämner även några inflytelserika forskare inom området vampyrer och de är bland annat Dudley Wright som fokuserar mycket på vampyrerna i folktron, Montague Summers som var övertygad om att vampyrer faktiskt fanns, men även bidrog med forskning om vampyrer i populärkulturen och inte bara i klassikerna och slutligen även Margaret L. Carter som har presenterat banbrytande forskning om vampyrer i litteraturen såväl som ett flertal akademiska studier om Bram Stokers *Dracula* (Höglund, 2009).

Många av de forskningar som redan finns om den olika vampyrlitteraturen tar upp varför vampyrberättelser har blivit så populära, ett område vi valt att inte ta upp i vår undersökning. I den forskning som gjorts om framförallt *Dracula* förekommer det ofta olika typer av sexuella tolkningar av romanen, ett sätt att tolka som inte hör hemma i vår uppsats eftersom vi valt att fokusera på hur karaktärerna gestaltas med ord och vilken känsla en läsare kan få av karaktärerna vid läsning och inte att analysera djupt bakomliggande motiv, såsom till exempel hur olika symboler eller karaktärers agerande kan tolkas freudianskt.

Det problem vi har upplevt med vårt forskningsområde är just att en så stor del av de faktaböcker vi har haft tillgång till har behandlat just vampyrlitteraturens popularitet, sexuella tolkningar av de olika romanerna eller så har böckerna saknat ordentliga källhänvisningar.

Detta har visserligen gjort vår forskning ännu mer relevant än vi från början trodde, men det har även varit svårt att hitta källor att argumentera eller stödja vår analys mot.

### **3 Metod och material**

I detta kapitel kommer undersökningens avgränsningar, metod och material att redovisas. Även de teorier som varit till grund för undersökningen presenteras här.

#### **3.1 Undersökningens avgränsningar**

Vi har valt ett väldigt brett område och har därför beslutat oss för att avgränsa vår undersökning till tre romaner, skrivna under olika tidsepoker. Dessa är *Dracula* av Bram Stoker från 1897 men översatt till svenska 1967, *En vampyrs bekännelse* av Anne Rice som publicerades 1976 och översattes till svenska 1977 samt *Om jag kunde drömma* av Stephenie Meyer som utkom 2005 och översattes till svenska 2006. Vi har valt att läsa de svensköversatta romanerna istället för att läsa dem på deras originalspråk, engelska, därav kommer det genom uppsatsen att hänvisas till de svenska upplagorna. Detta eftersom vi känner att, då engelskan inte är vårt modersmål behärskar vi inte språket tillräckligt väl för att uppmärksamma vissa nyanser eller antydningar som kan finnas i texten.

#### **3.2 Teoretiskt perspektiv**

Forskare som har fokus på vampyrer, till exempel Höglund (2009) och Harrison-Lindbergh (2011), menar att den vampyr läsaren idag möter via romaner och övrig media är en humanvampyr, en medkännande vampyr som vill leva i symbios med människorna (Harrison-Lindbergh, 2011). Denna humanvampyr skiljer sig från hur Öhman (2002) menar att vampyren i den tidiga litteraturen gestaltas, exempelvis *Dracula* som var ett monster, designad för att skrämja. Det är denna teori vi utgår ifrån i vår undersökning, det vill säga att vi har en deduktiv undersökning, där vi vill testa teorin genom vårt eget empiriska material. Med andra ord vill vi undersöka om det stämmer att vampyren under historiens gång omformas från ett monster till en humanvampyr.

### **3.3 Metod och material**

Undersökningen inleddes med att romanerna *Dracula* (1967), *En vampyrs bekännelse* (1977) och *Om jag kunde drömma* (2006) valdes som det material som skulle undersökas efter att ha beaktat flera av de kända vampyrromaner som finns. Därefter gjordes en sökning via Kungliga Bibliotekets hemsida (kb.se) på sökordet vampyr vilket gav träffar på litteratur skriven på flera olika språk. Den faktalitteratur som ansågs lämplig och som fanns att tillgå via olika närtillgängliga bibliotek lånades hem. Denna litteratur lästes innan vi började läsa de tre utvalda romanerna.

Romanerna lästes med hjälp av närläsning. Med detta begrepp, som kommer från nykritiken, menas att man inte kan skilja mellan en texts innehåll och dess form vilket gör att det är den spänningsladdade helheten som man studerar genom närläsning. Alla detaljer blir viktiga och måste studeras för att skapa en helhetssyn av texten. Textens betydelse finns redan inskriven i texten oavsett vem som läser den menar nykritiken och därför är det texten som ska vara i fokus (Tenngart, 2008). Med andra ord låg fokusen i läsningen av romanerna på att uppfatta både helheten och detaljerna i romanerna som gestaltade vampyrerna. Intressanta meningar, stycken och kapitel samt tankegångar märktes och skrevs ner under läsningens gång för att lättare kunna återgå till dem efter läsningen.

Det som hittades under läsningen av romanerna kategoriserades för varje roman efter lämpliga teman, som centrerade kring undersökningens syfte och frågeställningar. Dessa kategoriseringar var sedan utgångspunkten för uppsatsens analyskapitel. Till hjälp i vår analys har vi använt oss av narratologin och den faktalitteratur som valdes ut vid sökningen via Kungliga Biblioteket.

## **4 Handlingsreferat**

I detta kapitel följer, i kronologisk ordning, ett handlingsreferat för respektive roman som ingår i undersökningen. Eftersom vi valt att behandla tre olika romaner har vi valt att presentera dessa handlingsreferat utförligt, för att underlätta för uppsatsens läsare och skapa en möjlighet att få en större förståelse för den analys vi gjort, utan att själv behöva läsa samtliga tre romaner.

## 4.1 Dracula

Romanen utspelar sig under 1800-talet och skildrar en grupp människors möte och kamp mot greve Dracula, som är en vampyr. Romanen börjar med att Jonathan Harker, för sin advokatfirmas räkning, reser från England till greve Draculas slott i Transsylvanien för att se över de sista detaljerna i grevens husköp i London. Mot slutet av hans resa till slottet börjar landets invånare, när de får veta vart han ska, be honom att inte åka, ge honom gåvor, göra korstecknet och ett tecken för att avvärja ondska. Harker blir instängd i slottet och inser att greve Dracula är något annat än en vanlig människa, han har bland annat aldrig sett honom i dagsljus och han syntes inte i Harkers rakspegel. När Dracula lämnar slottet för att resa till London lyckas Harker fly ut ur slottet. Här lämnar läsaren Harker och får nu istället följa hans fästnö Mina, hennes vän Lucy Westenra och dennes tre friare.

Dracula anländer till England under en storm och tar sig i land i Whitby där Mina hälsar på Lucy och hennes mor. Lucy börjar gå i sömnen och under en av dessa nattliga vandringar lockas Lucy till greve Dracula och han biter henne och suger hennes blod. Strax efter detta åker Lucy hem till London och Mina åker till Budapest efter att ha fått meddelande om att Harker vårdas på sjukhus där efter sin flykt från Draculas slott.

Väl i London fortsätter greve Dracula att suga blod från Lucy och hon blir allt blekare och sjukare. Den man hon valt att gifta sig med, lord Arthur Godalming, ber Doktor John Seward, som även är en av de män som tidigare i romanen friat till Lucy, att han ska hjälpa henne. I sin kamp för att hjälpa Lucy kallar Dr Seward på sin vän och mentor Doktor Abraham van Helsing. Även Lucys tredje friare, Quincy Morris, deltar i kampen för att hjälpa Lucy efter att han fått höra om hennes tillstånd. De tre friarna visar sig dessutom vara vänner sedan tidigare. I sitt försök att hjälpa Lucy ger de tre friarna samt Dr Van Helsing henne blodtransfusioner av sitt eget blod men utan framgång och Lucy dör. Dr Van Helsing har hela tiden misstänkt att de har haft att göra med en vampyr som suger blod från Lucy vilket därför betyder att även hon nu har blivit en vampyr. Under två nattliga besök till kyrkogården och Lucys grav övertygar Dr Van Helsing de tre friarna att hon är en vampyr och de förgör henne genom att driva en påle genom kroppen och skära av henne huvudet, varpå Lucys mänskliga själ finner frid.

Efter att Mina och Jonathan Harker kommit tillbaka till London träffas Mina och Dr Van Helsing, som får läsa den dagbok Jonathan förde under sitt besök i greve Draculas slott. Dr Van Helsing inser nu vem som orsakat Lucys död och han samlar paret Harker, Morris, Dr Seward och lord Godalming för att tillsammans hjälpas åt att jaga Dracula och förgöra honom. Under sin jakt på greve Dracula blir Mina hans andra offer och jakten blir nu en kamp

mot klockan eftersom de fem männen inte vill se den goda och älskvärda Mina förvandlas till vampyr. När Dracula reste till London tog han med sig femtio lådor med jord, som är den enda plats där han kan vila, och har placerat ut dem i olika hus i London. Efter att gruppen har förstört greve Draculas kistor med jord, genom att lägga oblater i dem, så flyr Dracula tillbaka till Transsylvanien. Dr Van Helsing, de tre friarna, Jonathan Harker och Mina följer efter honom. Efter att ha blivit lurade av Dracula tappar gruppen hans spår och delar upp sig för att kunna följa de tre möjliga vägar som Dracula kunnat bege sig. När Dr Van Helsing och den alltmer vampyrliknande Mina kommit fram till Draculas slott så förstör Van Helsing Draculas jordkista och förgör samtidigt de tre kvinnliga vampyrerna som också bor där. Innan greve Dracula hinner komma fram till sitt slott genskjuter de tre friarna och Jonathan Harker honom och efter en strid med de romer som hjälper greve Dracula förgör de honom genom att Jonathan Harker skär av honom huvudet och Mr Morris driver en jaktkniv genom hans hjärta, varpå greve Dracula förvandlas till stoft. Genom vampyrmonstret Draculas död räddas Mina från ödet att bli vampyr och allt återgår till att bli som vanligt.

## **4.2 En vampyrs bekännelse**

Den moraliska och samvetstyngda vampyren Louis berättar om sitt liv som vampyr för en journalist. Hur hans familj levde som plantageägare och hans yngre bror vigde sitt liv åt Gud. Louis gav honom allt, han byggde ett kapell till honom på ägorna, men när brodern ville sälja alla tillgångar sa Louis nej och brodern tog sitt liv. Louis flyttade in till staden tillsammans med sin mamma och syster.

Louis kände skuld över broderns död och började leva ett farligt nattligt liv utan att bry sig om sin säkerhet. Slutligen hittade vampyren Lestat honom och sög hans blod. På Louis dödsbädd erbjöd Lestat honom livet som vampyr och han tackade ja. Efter det flyttade de båda vampyrerna ut till plantagen och försökte leva utan att skapa misstankar om vad de egentligen var. Louis upptäcker att han kan överleva på djurblod och på så vis slipper ta människors liv för sin överlevnad, en livsstil som Lestat föraktar honom för. Efter hand som Louis lär känna Lestat mer och mer, börjar Louis förakta honom. Louis inser att han är bättre än Lestat och försöker ta sig ifrån honom, men han är rädd att det finns mer kunskap om vampyrism som Lestat kan lära honom om han bara stannar kvar.

Slavarna på ägorna börjar bli misstänksamma och gör uppror, något som slutar med att Louis och Lestat bränner upp gården och flyr till närliggande New Orleans. Under sin tid där vandrar Louis förtvivlad runt på gatorna och hittar slutligen ett barn som gråter, hennes

mamma är död och Louis dricker flickans blod. Lestat hittar honom och när Louis hotar med att lämna honom förvandlar Lestat flickan, Claudia, till vampyr för att hålla kvar Louis hos sig.

Lestat lär henne jaga och förföra sina offer, Louis lär henne att läsa, spela musik och om annan kultur. Men efter hand som tiden går börjar Claudias inre förändras, hon är kvar i samma barnkropp men hennes inre utvecklas och hon är en kvinna i en barnkropp. Hon börjar ställa frågor som Lestat vägrar svara på. Han vägrar förklara för Louis och Claudia vad de är och vad de egentligen kan göra. De vet ingenting om de varelser de är och de fortsätter ställa frågor. Lestat vägrar svara och har dem i ett järngrepp eftersom de inte vet vilken styrka han egentligen har, hur mycket han kan och vet själv och vad han kan göra. Den lilla gruppen börjar splittras och Louis och Claudia utvecklar ett förakt mot Lestat som leder till att de börjar planera hur de ska kunna fly från honom, över till Europa och försöka hitta andra vampyrer som dem.

En kväll lurar Claudia Lestat att dricka dött blod, förgiftat blod, vilket de tror dödar honom. Louis och Claudia gör sig av med hans kropp genom att slänga den i ett träsk och fortsätter planera sin avfärd mot Europa. Kvällen för avfärden kommer dock Lestat hem igen, livs levande. Det blir bråk, huset står i lågor och Louis och Claudia lyckas fly ner till fartyget de ska åka med och undkommer Lestat, som antas omkomma i lågorna.

Väl i Europa följer de spåren efter vampyrer genom Bulgarien, Ungern och andra östeuropeiska länder, men det enda de hittar är bybornas vidskepelse och märkliga vampyrliknande monster utan intelligens eller själ. Till slut kommer de fram till Paris, där Louis en kväll möter två vampyrer, Santiago och Armand.

Efter att ha fått en inbjudan av Armand till den teater vampyrerna driver, inleder Louis en vänskap med Armand, men de andra vampyrerna är misstänksamma och tycker illa om både Louis och Claudia. Efterhand dras Louis mer och mer till Armand och Claudia övertalar Louis att omvandla en kvinna till vampyr som kan ta hand om Claudia när han lämnar henne för Armand. Detta är dock inte nog för att Louis verkligen ska lämna Claudia.

Vampyrerna från teatern stormar in i det hotellrum där Louis och Claudia bor och drar med sig dem till teatern, där Lestat har dykt upp och anklagat Claudia för att ha försökt döda honom, något som anses som det allvarligaste brottet bland vampyrerna. Straffet blir att de murar in Louis levande i en kista och när Armand väl räddar Louis visar det sig vara för sent att rädda Claudia, som vampyrerna stängt ute under dagen, på en uteplats hon inte kunde lämna för att söka skydd, så hon har bränts till aska av solen. Louis blir rasande och hämnas på vampyrerna på teatern genom att precis innan gryningen, när alla vampyrer lagt sig i sina

kistor, bränna ner teatern och på så vis döda alla vampyrer som befinner sig där. Armand som blivit förvarnad av Louis har inte varnat dem och har gett de mänskliga vakterna ledigt för dagen så Louis inte möter några hinder.

Armand och Louis reser världen runt, men Louis har blivit inåtvänd och tyst. Han pratar knappt med Armand och trots att de reser tillsammans hade Louis nästan kunnat resa ensam. Till slut återvänder de till New Orleans, där Louis till slut även letar upp Lestat, som hade undkommit elden på teatern. När Louis till slut berättar om mötet för Armand blir Armand djupt besviken, dels för att han inte berättade det tidigare och dels för att Louis inte visar några som helst känslor, varken hat eller hämndlystnad. De egenskaper Armand hade hoppats på eftersom han hoppas att Louis förmåga att älska ska återvända. När Armand väl konstaterat att den förmågan dött, erkänner han att det var han som låg bakom Claudias död på teatern och att han hade hoppats att Louis skulle komma över sorgen, förlåta honom en dag och åter älska honom, och Armand går sin död till mötes.

När Louis avslutat sin berättelse för journalisten, så ber han Louis att förvandla honom. Han vill vara Louis länk till omvärlden och Louis möjlighet att lära sig älska igen. Louis blir rasande och vägrar, han suger journalistens blod i ett försök att få honom att förstå och vilja välja livet. När han vaknar av solen är Louis borta och journalisten visar sig fortfarande vara fast besluten att vilja bli vampyr, så han backar den inspelning han gjort av intervjun med Louis en bit och skriver ner vägbeskrivningen hem till Lestat.

### **4.3 Om jag kunde drömma**

Bella flyttar från den soliga storstaden Phoenix till lilla regniga Forks där hennes pappa bor. Redan första dagen i hennes nya skola uppmärksammar Bella de fem syskonen Cullen och Hale. Samtidigt som de är väldigt olika varandra har de en sak gemensamt, de är väldigt bleka, har mörka ringar under ögonen och är omänskligt vackra.

När Bella efter lunch kommer in i biologisalen upptäcker hon att Edward Cullen stirrar ursinnigt på henne. Hon blir tilldelad platsen bredvid honom och under hela lektionen sitter han stelt och tittar åt andra hållet som om hon luktade illa. Så fort lektionen avslutats rusar han ut ur salen. Senare när Bella ska lämna tillbaka en, av lärarna påskrivnen, lapp på kansliet är Edward där och försöker byta biologiklass. Efter Bellas första möte med Edward kommer han inte tillbaka till skolan igen på ett tag. Bella undrar över vad hon kan ha gjort för att han skulle börja hata henne så starkt och så fort. Utan att ens ha pratat med henne.

När Edward väl har kommit tillbaka till skolan uppför han sig helt annorlunda mot Bella. Han är trevlig, artig och väluppfostrad. Han är nyfiken och pratar mer än gärna med henne. Bella börjar mer och mer inse att hon håller på att förälska sig i Edward, men samtidigt upptäcker hon fler och fler saker med honom som inte stämmer. Till exempel att han kom fram till henne från långt håll, på en onaturligt kort tid och räddade henne när hon höll på att bli mosad mellan två bilar och hur den buckla som fanns på den ena bilen stämde överens med hans handavtryck. Men även efter att Jacob, en vän sedan barndomen till Bella, vid ett besök på stranden nere vid indianreservatet berättar en skräckhistoria för henne om hans stam och familjen Cullen, vilka de kallar för *de kalla*. De var enligt indianerna vampyrer, men de drack inte människoblod.

Efter att Bella konfronterat Edward med sina misstankar och fått dem bekräftade fördjupas deras relation och Bella får även träffa den övriga familjen. Hon får veta att det var på grund av den för Edward så tilltalande doften som hennes blod utger, som han knappt kunde kontrollera sin vampyrhunger den första dagen de träffades. Edward har en särskild förmåga att läsa andras tankar, hans syster Alice kan se framtiden och Jasper har förmågan att påverka känslor och stämningen omkring sig. När Alice förutspår att det ska bli åska bestämmer sig familjen för att spela baseboll och Bella följer med. Väl på plats dyker det upp tre andra vampyrer, som inte följer den livsstil som den humana familjen Cullen har utan de är monster, som jagar och dricker människoblod. När den ena vampyren, James, upptäcker Bella reagerar Edward instinktivt för att skydda henne. Eftersom James är vad de kallar för en spårare, där jakten är hans passion och han ger sig inte förrän han fått det byte han satt sig för att fånga, så har Edwards reaktion skapat situationen att James nu är på jakt efter Bella och han är besatt av tanken att fånga henne.

Bella flyr tillsammans med Jasper och Alice till Phoenix under tiden som den övriga familjen Cullen lägger ut falska spår de hoppas James ska följa. James upptäcker dock var Bella faktiskt befinner sig och lyckas lura bort henne från Jasper och Alices beskydd. Hon träffar James i sin gamla balettlokal där hans plan är att tortera och sedan döda henne. Men efter att han brutit hennes ben och även skadat henne på ett flertal andra sätt har hon förlorat så mycket blod att James hunger får kontroll över honom och han istället biter henne i armen och börjar suga hennes blod. I samma ögonblick kommer Carlisle, Emmet, Jasper, Alice och Edward till platsen och dödar James. Edward räddar Bella genom att suga ut det gift som börjat sprida sig i hennes kropp efter James bett, vilket skulle ha förvandlat henne till vampyr. Bella vaknar upp på sjukhus.



När Bella väl kommit tillbaka till Forks är det dags för terminens skoldans, som Edward tar henne till mot hennes vilja. Hon hade innerst inne hoppats på att hans överraskning var att han skulle göra henne till vampyr. Väl på balen dyker även Jacob upp, med ett meddelande från sin pappa till Bella om att stammen har ögonen på henne och Edward.

## 5 Analys

I detta kapitel presenteras undersökningens resultat samt analys tillsammans. De delar som ingår i analysen är följande: Vampyren i folktron och intåget i skönlitteraturen, Hur gestaltas vampyren i *Dracula*, Hur gestaltas vampyren i *En vampyrs bekännelse*, Hur gestaltas vampyren i *Om jag kunde drömma* samt skillnader och likheter mellan de tre romanernas vampyrer.

### 5.1 Vampyrerna i folktron och intåget i skönlitteraturen

If there is in the world a well-attested account, it is that of the vampires. Nothing is lacking: official reports, affidavits of well-known people, of surgeons, of priests, of magistrates; the judicial proof is most complete. (Jean Jacques Rousseau, *Brev till Ärkebiskopen av Paris*, citerad i Höglund, 2009, s. 31)

På 1700-talet när Rousseau skriver dessa ord hade vampyren redan blivit välkänd och de första vampyrtrenderna i Västeuropa hade uppkommit (Höglund, 2009). Rousseau ansåg att om man såg vampyren ur ett historiskt perspektiv så fanns det gott om argument och bevis för att vampyrer faktiskt finns (Höglund, 2009).

När vi idag tänker på en vampyr tänker vi på en oemotståndligt vacker ung man som är likblek och kall, har huggtänder att bita människor med, saknar spegelbild, skyr kors och silver samt dör av solsken. Men det är inte denna bild som människorna från antikens Grekland till början av 1800-talet tänkte på när de tänkte på vampyrer. De använde inte ens ordet vampyr utan hade många olika ord för samma fenomen (Harrison-Lindbergh, 2011). Detta kapitel vill ge en bild av vem vampyren var enligt den gamla folktron innan skönlitteraturen tog till sig vampyren. Precis som Harrison-Lindbergh (2011) kommer vi här att använda orden gengångare och vampyr synonymt.

Harrison-Lindbergh (2011) menar att ordet vampyr kom till de västeuropeiska länderna runt år 1732 genom inlåning från tyskan som i sin tur fått det inlånat från något av de slaviska språken. År 1732 spreds nämligen en vampyrrapport om en vampyr vid namn Arnont Paole

från Medveda i Serbien och forskningen hävdar att det är från denna rapport som ordet vampyr tog sig in i de europeiska språken. Rumänerna talade om *strigoi* och *moroi*, tyskarna om *nachzehrer* och grekerna om *vrykolakas*. Alla dessa namn var beteckningar på gengångare som återkom efter döden eftersom de inte kunde få ro (Harrison-Lindbergh, 2011).

Höglund (2009) däremot tar upp att lingvisterna är oense om varifrån ordet vampyr kommer och att det finns fyra olika språkhistoriska åsikter om ursprunget där den första anser att det kommer från turkiskans ord för häxa. Den andra är att det kommer från antiken och det grekiska verbet att dricka och den tredje och mest accepterade åsikten är att ordet har ett slaviskt ursprung och kommer från serbiskans *bamiiup* (Höglund, 2009). Slutligen är den fjärde åsikten att ordet kommer från Ungern och ordet *vampir*, vilket dock är hårt kritiserat eftersom ordet, när detta ungerska ord började användas, redan hade använts i Västeuropa i mer än ett sekel (Höglund, 2009).

I *Dracula* (1967) förekommer en uppräknning av olika ord för vampyrer som kommer från folktron. När Harker ska åka med diligensen upp till Draculas slott uppmärksammar han ord som upprepas och slår därför upp dem i sin ordbok, ordog som betyder satan, pokol är helvetet, stregoica betyder häxa och även vrolok eller vlkoslak, som båda betyder varulv eller vampyr men är slovakiska respektive serbiska (Stoker, 1967, se s. 12).

I samtliga tre romaner förekommer mönster eller antydningar mot folktron. Exempelvis i *En vampyrs bekännelse* (Rice, 1977) läser Claudia olika redogörelser och faktabeskrivningar om vampyrförekomster som får henne att bli övertygad om att de måste åka till Centraleuropa och östra Europa för att hitta andra vampyrer, som hon dessutom upptäckte att invånarna verkligen pålade, brände och högg huvudet av (Rice, 1977, se s. 113-114 och s. 155). Även i *Om jag kunde drömma* (Meyer, 2006) förekommer undersökningar av vampyrer. I denna roman har Bella dock tillgång till den moderna tidens teknologi, som internet och mobiltelefoner. Hon söker därför på internet efter fakta om vampyrer. Hon får bland annat upp två textstycken skrivna av Pastor Montague Summers och Rousseau, men även information om den hebreiska vampyren *Estrie*, den polska *Upier*, den rumänska *Varacolaci* och den slovakiska *Nelapsi*. Den enda goda vampyr hon lyckades hitta genom sin sökning var dock den italienska vampyren *Stregoni benefici* (Meyer, 2006, se s. 113-115). Hon konstaterar genom sina sökningar även att det inte var många av de myter hon läste igenom som stämde in på de egenskaper hon uppmärksammat hos Edward.

### 5.1.1 Antikens syn och blodets betydelse

Harrison-Lindbergh (2011) menar att berättelser om vampyrer går så långt tillbaka som forskarna kan komma genom olika skriftliga källor och det är därför svårt att spåra en urvampyr, moder till alla vampyrer, eller en plats från vilken vampyrerna stammar eftersom berättelser om vampyrer i olika skepnader återfinns i Kina, Indien, Afrika, Sydamerika och Europa. Några av de tidigaste berättelserna om vampyrer kommer från sumererna och talar om vampyrer som är en av tre kategorier: vanliga själar som inte fått ro, till hälften människa och hälften demon eller slutligen varelser som är lika mäktiga som gudar. Vad de alla tre har gemensamt är att de är farliga för människan. Själarna som kommer tillbaka som gengångare kan antingen vara själar som med hjälp av andebesvärjare, som oftast var kvinnor, återuppväcktes från de döda eller själar som inte fick ro i sin grav och därför återkom vilket man trodde berodde på att de inte fick tillräckligt med näring på sin nya plats (Harrison-Lindbergh, 2011). I Meyers (2006, se s. 115) roman *Om jag kunde drömma* söker Bella efter information om vampyrer på internet. Hon hittar flertalet olika fakta om vampyrer, men konstaterar även att det inte var många av de myter hon hittade och läste om som stämde in på hennes och Jacobs kriterier för vad en vampyr är. Efter att hon lagt ihop de erfarenheter hon själv har av Edward och de egenskaper Jacob berättade att de har kunde hon konstatera att vampyrer är snabba, starka, vackra, bleka, har ögon som skiftar färg, är blodsugare, fiender till varulvarna, kallhudade och odödliga. De flesta av de myter hon hittat handlar om vackra kvinnor som är demoner och även om barn som offer, vilket hon avfärdar som försök till att förklara hög barnadödlighet eller ursäkt männens otroheter. Flera av de myter hon hittar handlar även om okroppsliga andar och varningar för att begrava folk på fel sätt.

Enligt Beresford (2008) var det vanligast under antiken att gengångarna trakasserade familjemedlemmar, vänner och grannar. En känd gengångare från ca 1000 f.kr är Lamia, en kvinnlig gengångare som härstammar från grekisk mytologi. Lamia var enligt sagan en nordafrikansk prinsessa som Zeus blev förälskad i och fick barn med. Enligt olika versioner av myten ska hans fru Hera antingen själv ha dödat Lamias barn eller gjort så att Lamia dödar sina egna barn, vilket gjorde Lamia galen. Lamia söker därför upp andra kvinnor och rövar bort och dödar deras barn. I medlidande ska Zeus ha gett henne förmågan att förvandla sig till vilken djurskepnad hon ville, men oftast valde hon skepnaden av en orm (Högberg, 2009 samt Harrison-Lindbergh, 2011). Myten har enligt Harrison-Lindbergh (2011) fått flera skepnader under tidens gång i vilka många menar att hon dricker de döda barnens blod. Denna tendens att dricka barnblod syns även i *Dracula* (Stoker, 1967) där både de tre kvinnorna i grevens slott såväl som Lucy livnär sig på att suga blod från barn.

Enligt Turèll (1987) har människan i alla tider identifierat blod med liv. Primitiva kulturer och även Femte Moseboken menar att "blodet är själen själv" (Turèll, 1987, s. 13). Man menade att själen, det vill säga vår livsprincip, kunde överföras till andra om de drack av ens blod. Turèll (1987) skriver: "Den som dricker en annans blod får något av hans liv, några av hans egenskaper och en del av hans styrka." (Turèll, 1987, s. 13). Aztekerna offrade en jungfrus blod vid vårdagsjämningen för att återuppväcka majsens gudinna efter vintern och i Odysséen kan man i elfte sången läsa om hur Odysseus offerar en gets blod i Limbo för att ge andarna där kraft till att tala med honom (Turèll, 1987, samt Harrison-Lindbergh, 2011). I *Dracula* (Stoker, 1967) får läsaren genomgående följa Renfield, en mentalpatient som behandlas av dr Seward, som äter flugor och spindlar samt påpekar att blod är liv.

### 5.1.2 Vem trodde man kunde bli en vampyr?

Alla personer som dör en ovanlig eller våldsam död kan enligt Harrison-Lindbergh (2011) bli en vampyr. Detta betyder att människor som mördas, dör en våldsam död, vars kärlek är obesvarad när de dör, kvinnor som dör i barnsäng med mera är möjliga kandidater till att bli vampyrer. Även barn som föds med till exempel tänder, som föds som det sjunde barnet i familjen, som föds på diverse helgdagar eller som föds under andra ovanliga omständigheter löper också risk att bli vampyrer. Det vill säga att de alla riskerar att komma igen efter sin död som gengångare. Turèll (1987) har tagit del av ett grekiskt dokument från 1600-talet som berättar om vem som riskerar att bli en vampyr och han menar att följande lista är representativ för medeltidens Europas syn på vem som blev vampyr:

1. De som begravs utan de tillbörliga och fullständiga ritualerna;
2. De som möter en plötslig och våldsam död (inklusive självmord) eller de som mördats utan att deras mördare blivit tillbörligt straffade;
3. Barn som avlats eller fötts på en av de av kyrkan instiftade helgdagarna, samt dödfödda barn;
4. De som dör utan att vara döpta, eller frånfällingar;
5. De vars döda kroppar en katt eller annat djur passerat över;
6. De som ätit köttet av ett får som dödat av en varg;
7. De som fört ett ont, omoraliskt leverne;  
och
8. De som utövat svart magi. (Turèll, 1987, s. 27)

Det vill säga att alla som inte följer kyrkans regler riskerar att bli en vampyr under medeltiden.

### 5.1.3 Vampyren formas under medeltiden och 1700-talet

När de spanska conquistadorerna erövrade Mexiko upptäcktes även en fladdermus som sög blod, vilken de bestämde sig för att kalla vampyrfladdermus och den har haft en stor betydelse för hur vampyrerna har utvecklats samt fått en framträdande roll inom litteraturen (Höglund, 2009). I *Dracula* (Stoker, 1967) får karaktärerna flera gånger syn på fladdermöss i olika situationer, ofta utanför Lucys fönster. När Lucys ena friare, Morris, har dykt upp och ska ge Lucy sitt blod i en blodtransfusion så berättar han om senaste gången han såg någon brytas ner så snabbt, som Lucy gjort. Det var när en vampyrfladdermus hade satt sig på ett sto och under en natt sugit ur blodet på hästen (Stoker, 1967, se s. 163). Här kan man se det avtryck på vampyrtron och vampyrlitteraturen som conquistadorernas upptäckt av vampyrfladdermusen har satt.

Medeltiden ur ett europeiskt perspektiv anses vara från ca 500 e.kr. till ca slutet av 1400-talet eller början av 1500-talet (Nationalencyklopedin A). Under denna period menar både Harrison-Lindbergh (2011) och Beresford (2008) att vampyren får sin form och går från att vara en hednisk gengångare till att bli en kristen demon. Begreppet vampyr kom dock inte in i de europeiska språken förrän på 1730-talet (Harrison-Lindbergh, 2011) men vampyrens form härstammar från medeltiden när kyrkan tog över som den ledande makten i Europa. Beresford (2008) skriver att den kristna kyrkan under medeltiden förvandlade den folkliga tron på vampyrer/gengångare till en varelse från djävulen för att passa deras egna syften. Det vill säga att kyrkan införlivade tron på vampyrer i sina egna kristna doktriner. Berättelserna som Lilit, Adams första fru innan Eva, Kain och Judas kan tolkas som möjliga ursprung till den kristna vampyren enligt Beresford (2008) och Harrison-Lindbergh (2011), men Harrison-Lindbergh (2011) menar samtidigt att det idag är omöjligt att fastslå om människorna under medeltiden ansåg att dessa var vampyrer. Men teorin är att vampyrers skräck för silver, den dödande kyssen och pålar som vapen mot vampyrerna kan komma från berättelsen om Judas svek mot Jesus och att det är Lilit och Kain som möjligen kan ses som mor och far till världens demoner, andar och gengångare/vampyrer enligt Beresford (2008). Tron på vampyrer fanns redan i Östeuropa när kyrkan kom dit och för att lättare få människorna som bodde där att överge sina seder och de trosuppfattningar de redan hade använde sig kyrkan av dem och integrerade dem med sina egna uppfattningar (Höglund, 2009). Till exempel

härstammar korset och vigvattnet från kyrkan men inte vitlöken och att man ska påla vampyrerna kommer från seder som har kunnat hittas även i Sverige (Höglund, 2009). Kyrkans inblandning i vampyrtron har skapat delar som bitit sig fast inom vampyrlegenderna fram till även dagens vampyrberättelser (Höglund, 2009).

Både kyrkans och folktron inblandning i vampyrtron avspeglar sig i Stokers (1967, se s. 264) roman *Dracula* där karaktärerna bland annat använder sig av ett krucifix närmast hjärtat, en krans med vitlök runt halsen och oblater i kuvert som vapen mot greve Dracula. Men även genom att Mina fått ett brännmärke i pannan efter en oblat och anser sig vara utstött av Gud och att det för att förgöra en vampyr krävs att de driver en påle genom kroppen på vampyren, hugger huvudet av den och fyller munnen med vitlök (Stoker, 1967, se s. 327 samt s. 214).

Från 1100-talet finns det rapporter om vampyrer som stämmer väl överens med den bild vi har av vampyrer idag. William av Newburgh (1136-1198) redogör bl.a. för en berättelse om en präst från Melrose Abbey i Skottland som under sin livstid tyckt om att jaga, vilket inte passade en kyrkans man. Detta ledde till att han inte kunde få ro i sin grav efter sin död. Som gengångare kunde han inte komma in på det heliga klosterområdet för sina hemsökelse och vände därför sina hemsökelse mot en ensam kvinna som han känt medan han var i livet. Hon vände sig till klostret för att bli av med honom och två munkar lovade att vakta vid hans grav för att säkerställa att ingen blev skadad av prästen. När gengångaren under natten reste sig från graven försökte en av munkarna stoppa honom men blev nerdragen i graven. När de övriga munkarna kom för att hjälpa honom undan gengångaren fann de graven fylld av svart blod och munken med ett stort sår på benet. Munkarna valde att bränna prästen utanför klosterområdet vilket resulterade i att hemsökelse upphörde (Harrison-Lindbergh, 2011). Harrison-Lindbergh (2011) menar att dessa historier inte alls var ovanligt och att de togs för sanna eftersom människan trodde att de döda kunde komma tillbaka från graven vilket även gjorde att människan kände skräck inför döden och de döda. Det är därför diverse traditioner kring begravningar har skapats, de var olika metoder för att hålla de döda kvar i sina gravar. Grekerna stoppade mynt i sina dödas munnar för att hindra själen från att återvända till sin döda kropp, i Europa spikades kistor igen med silverspikar, dödas fötter bands ihop för att hindra dem från att kunna gå om de blev gengångare och misstänkta vampyrer pålades genom hjärtat och/eller halshöggs för att hålla dem kvar i sina gravar (Harrison-Lindbergh, 2011).

I *En vampyrs bekännelse* (Rice, 1977) beger sig Louis och Claudia till Östeuropa, efter att Claudia undersökt vampyrreporter, folketro och legender i sin jakt efter att hitta andra vampyrer som dem. Där kommer de till en by, som känner till vampyrer och är drabbad av vampyrfall. De träffar på en engelsman vars döda fru har två små sticksår på halsen, han

berättar att när de kom till byn hade han sett hur byborna stod vid byns gravar med en vit häst. De lät hästen springa iväg en bit, sedan vände hästen och sprang tillbaka till platsen med gravarna och ställde sig över en grav. Kvinnan i graven hade varit död i sex månader, men när byborna grävde upp graven såg det ut som om kvinnan fortfarande levde. De pålade och halshöggs henne då och ville göra samma sak med engelsmannens döda hustru (Stoker, 1967, se s. 159-167). De vampyrer de mötte i östra Europa var bara smutsiga, själlösa monster utan intelligens och längre fram i romanen när Louis och Clauda träffat Armand, så förklarar han för dem att vampyrerna i Östeuropa är avarter till de civiliserade vampyrer de mött i Paris.

I inledningen till detta kapitel nämner vi att det spreds en vampyr rapport runt år 1732 om Arnont Paole från Medveda i Serbien. Denna rapport går att läsa i sin helhet på s. 48-52 i Harrison-Lindberghs bok *Vampyrernas historia* från 2011. Arnont Paole blev enligt rapporten en vampyr efter sin död och spred död genom att suga bybornas och deras boskaps blod. Både byborna som Arnont sugit blod från samt de som ätit av köttet från den boskap som han sugit blod ifrån blev själva vampyrer. För att bli kvitt sina vampyrer grävde de kvarvarande byborna upp de misstänkta vampyrerna, brände dem på bål och slängde askan i floden Morava (Harrison-Lindbergh, 2011). Harrison-Lindbergh (2011) menar att denna vampyrberättelse, och andra från samma tid, inte skiljer sig nämnvärt från dem som berättades på 1100-talet som t.ex. den om prästen från Melrose Abbey. Tron på vampyrer och vad de var, var mer eller mindre fast och förändrades inte mycket under århundradena. I och med rapporten om Arnont Paole från Serbien spreds ordet vampyr genom Europa och är idag det ord vi använder för att beteckna varelser som kommer tillbaka från de döda för att suga i sig av människors blod (Harrison-Lindbergh, 2011).

Även Höglund (2009) tar upp vampyrfallet Paole och den rapport som skrevs på grund av de plötsliga dödsfall som skedde. Hon förklarar även att Paole var ett av få vampyrfall som presenterades i en officiell rapport, vilket hon menar var ett politiskt drag eftersom området nyligen blivit ockuperat av Österrike (Höglund, 2009). Kejsardömet ville alltså hålla sig på god fot med befolkningen men den tillhörde även den romersk-katolska religionen och samtliga av de lik som konstaterades vara vampyrer var ortodoxer (Höglund, 2009).

#### **5.1.4 De litterära vampyrernas historia**

Högberg (2009) skriver att det tidigt inleddes en debatt bland kända författare och filosofer, såsom Voltaire, Pope, Rousseau och andra, huruvida vampyrer existerade eller ej och vampyrer blev ett populärt ämne att diskutera eller skriva om. Andra författare och poeter som

bland annat Southey, Coleridge, Shelley och Keats skrev romantiserande verk om vampyrerna (Höglund, 2009).

Under sommaren 1816 vistades läkaren John Polidori i bland annat Mary Shellys och lord Byrons sällskap, något som gav upphov till utgivandet av *The Vampyre*, den vampyrberättelse som lade grunden för framtida vampyrers gestaltning som adlig, mörkhårig, en smula melankolisk och dessutom kvinnotjusare, som lever kvar än idag och inspirerades av just lord Byron (Högberg, 2009, Lindén i Andersson, Druker & Hallberg, 2011 samt Harrison-Lindbergh, 2011). Verket blev mycket populärt och vampyrmotivet degraderades till att klassas som vanlig, enkel horror, något som inte hörde hemma i finare litteratur utan istället bland masslitteraturen (Höglund, 2009). Vampyrerna i de analyserade romanerna innehåller delar av de byronska dragen. Till exempel är Dracula en greve, gestaltad med brunt hår som kusk, men som greve har han järngrått eller svart hår efterhand som han föryngras av det blod han dricker (Stoker, 1967). Louis är grubblande och melankolisk (Rice, 1977) och Meyers vampyrer är rika, vackra, tilldragande och Edward är dessutom även han grubblande. I flera av hans samtal med Bella kan läsaren märka ett melankoliskt drag när de diskuterar att han är vampyr och vad det innebär för honom och deras relation (Meyer, 2006).

Höglund (2009) tar upp att författare, som till exempel Elisabeth Grey, hade lyft in stoff i vampyrberättelser långt före Bram Stoker använde sig av dessa stoff i *Dracula*. Grey hade lyft in förmågan att hypnotisera sina offer, pålningen och människomobben och andra stoff som Stoker hämtade från olika författare var bland annat att vampyrer kom från Östeuropa, att de sov i kistor, kunde förvandla sina offer till vampyrer, förvandla sig själva till vargar och de sexuella spänningar som uppstår när de litterära vampyrerna dricker blod (Högberg, 2009). Det var dock inte förrän efter Stoker hade använt dessa stoff i *Dracula* som de fick ordentlig genomslagskraft och blev stoff som används i vampyrberättelser även idag (Högberg, 2009).

Poeter och författare som Coleridge, Keats och Grey hade börjat humanisera de vampyrer de skrev om och inte enbart framställa dem som monster (Höglund, 2009) Den som först humaniserade sin vampyrkaraktär fullt ut var Rymer med sin berättelse *Varney the Vampire* som kom ut i mitten av 1800-talet, men efter att Stoker publicerade *Dracula* gestaltades vampyren istället väldigt länge som ett monster och i början av 1900-talet skrevs många vampyrberättelser, där de flesta var inspirerade av Stokers roman (Höglund, 2009). Att poeterna hade börjat humanisera sina vampyrer, men att Stoker sedan återförde synen på vampyrer som monster, gör att Höglund (2009) anser att man bör se Anne Rice som en författare som skapade en bro mellan 70-talets vampyrer och poeternas romantiserade vampyrer (Höglund, 2009).



### 5.1.5 Humanvampyrer

Efter att *Dracula* kom ut i slutet av 1800-talet hade vampyren länge gestaltats som ett monster (Höglund, 2009). Men under 1920- och 30-talen experimenterades det mycket med vampyrernas gestaltande, vilket innebar att somliga blev humanare, andra innehöll nytt stoff och ytterligare vissa höll sig kvar vid det gamla stoffet (Höglund, 2009). När sedan Anne Rice kom ut med *En vampyrs bekännelse* på 70-talet förändrades vampyrgenren drastiskt och genom den grubblande huvudkaraktären som dessutom hade ett samvete dök nu humanvampyren upp i böckerna (Lindén i Andersson, Druker & Hallberg, 2011). Humanvampyren gestaltas som intellektuell, sexig och bildad men har fortfarande de byroniska dragen kvar (Lindén i Andersson, Druker & Hallberg, 2011).

Högberg (2009) skriver att efter den förändring som skedde i gestaltningen av vampyrer efter att *En vampyrs bekännelse* kom ut, så blev allt fler vampyrer i litteraturen mer humana. Hon vill därför dela in vampyrerna i två olika kategorier, *monstervampyrerna* och *humanvampyrerna*, där vampyrerna i den första kategorin sällan kommer till tals i de romaner de finns med i och de saknar även både empati och samvete (Höglund, 2009). Humanvampyrerna däremot försöker hela tiden balansera sin tillvaro mellan två världar, människans och vampyrens, och kämpar ständigt med att behålla kontrollen över sin tillvaro och författare placerar dessutom ofta humanvampyrerna som berättare av romanernas handling (Högberg, 2009). I Rices (1977) roman är det endast Louis som är en humanvampyr och det är även han som är berättare. Han är grubblande, dricker till en början enbart djurblood men när han sedan övergår till att dricka människoblood är det enbart från människor han inte känner (Rice, 1977 se s. 41 och s. 182). Louis äcklas av att behöva döda, samtidigt som han känner en tillfredsställelse när han väl gör det (Rice, 1977, se s. 68 samt s. 93). Han känner även medlidande och kärlek. I *Om jag kunde drömma* (Meyer, 2006) får läsaren genom Bellas synvinkel följa familjen Cullens, en humanvampyrfamilj som själva skämtar om att de är vegetarianer eftersom de inte dricker människoblood. De lever även bland oss människor, med jobb, skola och dylikt.

Det är i undersökningens tidigaste roman *Dracula* (Stoker, 1967), som läsaren får möta ett monster. Han gestaltas som dyster, ondskefull, kuslig, grym och jämförs med olika helvetesdemoner. Utöver det manipulerar han människor och dricker deras blod. Han kommer dessutom inte till tals i romanen utan han är enbart skildrad genom hur andra karaktärer ser honom och det intryck de får av honom.

Humanvampyrerna framställs oftast som mer civiliserade och som bättre än människor samt att de gamla symbolerna som kors och vitlök inte har någon effekt på dagens moderna

och mer humana vampyrer (Höglund, 2009). De är ofta även utrustade med en förmåga att uppskatta den skönhet och förfining som finns omkring dem (Höglund, 2009).

## 5.2 Hur vampyren gestaltas i *Dracula*

Romanen *Dracula* är skriven i en form som ska föreställa noggrant sammanställda dagboksanteckningar, tidningsurklipp och brev. Dessa är till stor del ordnade i kronologisk ordning, men på vissa ställen har läsflytet fått gå före den kronologiska ordningen, där två eller flera dagars dagboksinslägg, tidningsurklipp eller brev hör ihop och därför återges efter varandra, innan samma datum återges ännu en gång genom någon annan av karaktärernas dagbok eller dylikt. Detta kan ses på sidorna 114-120, 146-170, 186-192, 237-245, 272-291 samt 378-390 (Stoker, 1967).

Ambjörnsson (2001) anser att genom att framföra berättelsen om *Dracula* som en dokumentär där man samlat brev, dagböcker och andra anteckningar så får man ta del av flera olika karaktärers perspektiv och psyken. Han konstaterar dock även att både *Draculas* perspektiv såväl som *Lucys*, efter att hon blivit vampyr, saknas (Ambjörnsson, 2001). Något som stämmer med vad som i föregående kapitel togs upp om att monstervampyrer sällan har ordet i de romaner de förekommer i.

I *Dracula* (1967) används både indirekt och direkt karaktärisering. Den direkta karaktäriseringen innebär att berättaren redogör för sina egna tankar, bekymmer och ifrågasättanden, medan den indirekta karaktäriseringen är när karaktärer beskrivs utan tillgång till deras inre tankar (Holmberg, 1999). Romanen är skriven i jag-form och de karaktärer som bidrar med dagboksinslägg blir interna fokalisatorer (Romberg, 1987 och Holmberg, 1999). De karaktärer som skriver dagboksinslägg skildrar övriga karaktärer genom en indirekt karaktärisering men framställer även sig själva och sina egna tankar med en direkt karaktärisering. Detta innebär även att det bara är dagbokskrivarnas inre man får ta del av och karaktärer som *Van Helsing* och *Dracula*, som inte skriver dagbok, skildras enbart genom andras beskrivningar.

Eftersom romanen är skriven med jag-berättande dagboksinslägg och brev som återberättar vad karaktärerna har upplevt, så blir karaktärerna, enligt Holmberg (1999) och Rombergs (1987) definition, homodiegetiska berättare. De tidningsurklipp som finns i romanen framställs däremot enligt Holmberg (1999) och Rombergs (1987) definition av heterodiegetiska berättare, eftersom de befinner sig utanför diegesen och inte kan referera till någon av karaktärerna i romanen med hjälp av jag-form.

### 5.2.1 Den allmänna gestaltningen i romanen

Höglund (2009) skriver att vampyrerna länge gestaltades som en byronsk hjälte efter Polidoris vampyrberättelse *The Vampyre* publicerades, men efter att *Dracula* utkom 1897 förändrades vampyrerna till att mer likna den gestaltning som Stoker gav Dracula, en transsylvanisk greve, klädd i svart med en förkärlek för blodet av unga kvinnor. Samtidigt kom de kvinnliga vampyrerna mer och mer att efterlikna den gestaltning som Stoker gav Lucys vampyrskednad på kyrkogården, med vit liksvepning och ett blekt ansikte med röda lysande ögon och blodröda läppar, sexuell och förförisk skönhet men även ett ondskefullt vilddjur (Höglund, 2009).

### 5.2.2 Draculas utseende

De flesta som bestämmer sig för att läsa *Dracula* nu för tiden är redan i förväg medvetna om att *Dracula* är vampyr, något som kanske inte var lika självklart för de som läste romanen när den först kom ut. De beskrivningar som i början av romanen ges av greven är skildrade på ett sådant sätt som man kan studera en person man precis träffat och ännu inte har skapat sig en ordentlig bild av. Hans utseende skildras i början konkret och utan mer värdeladdade ord, även om vissa av de drag Harker ovetandes skildrar, ger läsaren ledtrådar om att *Dracula* är vampyr. Till exempel att tänderna är skarpa eller vassa, händerna är kalla, han är ovanligt blek och har mycket röda läppar, han har ingen puls, ingen andhämtning och hjärtat slår inte.

*Dracula* gestaltas genom romanen i ett par olika skepnader. Dels som kusken till diligensen som hämtar Harker, greven *Dracula* som är en äldre man och sedan även en yngre adelsman i London. Det är när *Dracula* dricker blod som han föryngras och han har därför olika hårfärg genom romanen, kusken har brunt hår, greven vitt och sedan järngrått medan adelsmannen i London har svart hår. Samtliga gestalter han antar beskrivs som resliga och oerhört starka. Hans händer är kalla och det växer hår i dem, naglarna är filade till vassa spetsar och andedräkten är frän och kväljande. De lysande, röda ögonen, den bleka huden och de skarpa vassa, vita tänderna beskrivs ofta, som till exempel här:

Munnen var, såvitt jag kunde se under den tunga mustaschen, bestämd och ganska grym med påfallande spetsiga tänder, vilka sköt fram över läpparna som var ovanligt röda och tydde på en förvånansvärd vitalitet för en man i denna ålder. För övrigt var öronen bleka med extremt spetsiga snibbar. Hakan var bred och kraftig och kinderna fasta men tunna. Det allmänna intrycket var att mannen var ovanligt blek. (Stoker, 1967, s. 23)

Draculas ansikte spelar en stor roll och både Harker och Mina beskriver hans ansikte som dystert, ondskefullt, illvilligt, hårt och grymt (Stoker, 1967, se s. 30 och 184). Bland dessa monsterliknande beskrivningar tillskriver Mina även hans ansikte att vara sensuellt, men eftersom det används i meningen: ”Han hade inget gott ansikte; det var hårt och grymt och sensuellt, och hans stora, vita tänder, som verkade särskilt vita genom läpparnas röda färg, var spetsiga som ett rovdjurs” (Stoker, 1967, s. 184) kan man som läsare se att det inte är en positiv egenskap att utstråla sensualitet.

När Harker har bestämt sig för att fly, klättrar han vid två tillfälle ner till kapellet där Dracula om dagarna sover i en låda på en jordhög (Stoker, 1967, se s. 53-59). I kapellet förtydligas bilden av Dracula som ett monster och hans utseende associeras med underjordens demoner, helveteseldar, glödande ögon som skjuter blixtrar och hat. När greven har ätit är han inte längre lika blek utan huden är mer rödaktig och munnen är ännu rödare. Harker jämför honom med en uppsvälld, däst igel och han har blod runt munnen (Stoker, 1967, se s. 58-59).

De flesta ingående beskrivningarna av greven får läsaren av Harker i de första kapitlen i romanen och efter hand som Harker har spenderat tid med Dracula börjar han genomskåda olika egenskaper, blir misstänksam och börjar därför även gestalta greven annorlunda och med mer värdeladdade ord. Beskrivningarna av greven är inte längre neutrala och iakttagande, utan de är istället färgade av Harkers upplevelser.

Längre fram i romanen tillskriver Van Helsing honom även att bara ha en barnhjärna, som inte är lika mogen som de andra karaktärernas hjärnor och det gör att greven bara kan tänka själviska tankar och inte heller förstår saker lika tydligt (Stoker, 1967, se s. 359 samt 361).

### **5.2.3 Lucy och de tre kvinnornas utseende**

När Harker befinner sig i Draculas slott och stöter på de tre kvinnorna som bor där beskriver han deras utseende. Den ena hade långt, väldigt blont hår och han jämför hennes ögon med bleka safirer. De andra två påminde mer om greven, med mörkt hår, böjda näsor och mörka, rödaktiga ögon. Alla tre hade blodröda läppar, tänder som Harker jämför med pärlor och den känsla han får av dem är både längtan och skräck (Stoker, 1967, se s. 43-44).

När Lucy beskrivs som vampyr har hon förändrats från att vara mjuk, behagfull och oskyldig till att vara hård, hjärtlös, grym och vällustigt liderlig. Ögonen är hårda och lyser precis som Draculas gjorde med en ondskefull, röd helveteseld. Hon är motbjudande, kallblodig och ansiktet utstrålar ondska. Hon morrar och jämförs därför med en hund. Hennes

hud var rosig men när hon inte kunde komma in i sitt gravvalv eftersom Van Helsing hade förseglat det med oblat och hostia blev hon rasande och hudtonen blev istället gulblek, ögonen sköt gnistor, ansiktet jämförs med grekiska eller japanska vredesmasker och om hennes blickar hade kunnat döda hade de övriga karaktärerna inte överlevt mötet med henne (Stoker, 1967, se s. 224-225).

#### **5.2.4 Så förvandlas man till vampyr**

Både Ambjörnsson (2001) och Höglund (2009) tar upp att när *Dracula* skrevs, ansågs kvinnor och galningar löpa betydligt större risk för att drabbas av galenskap och sjukdomar än män. Denna föreställning innebär även att de i *Draculas* fiktiva värld löpte större risk att bli vampyrer, vilket kan ses dels genom att galningen Renfield genom hela romanen påverkas av Dracula och även att både Lucy och Mina utsätts för Dracula.

Höglund (2009) tar även upp den rädsla för kvinnlig makt som återspeglas i 1800-talets litteratur där de genom att låta kvinnovampyrerna framstå som undersköna, oskuldsfulla och änglalika varelser dolde monstret bakom masken. För att kunna skilja på de kvinnor som var riktiga änglakinor och de som var maskerade monster uttryckte man brister i kvinnornas sexuella karaktär och använder Lucy i *Dracula* som exempel, där hon i ett brev till Mina uttrycker att hon önskar att hon kunde ha gift sig med samtliga tre friare, en frispråkighet som hon sedan straffas för genom att dödas av *Dracula* innan hon ens hunnit gifta sig över huvud taget (Höglund, 2009).

De kunskaper som Mina har skaffat sig, såsom tågtidtabellerna, stenografi och dr Swards fonograf och även det faktum att hon sammanställt allt genom att vara insatt i modern teknologi menar Gelder (2001) kan vara en anledning till att Mina inte slutligen förvandlas helt till vampyr. Van Helsing tillskriver henne dessutom att ha en mans hjärna men att hjärtat fortfarande är kvinnligt, vilket enligt Gelder (2001) innebär att Mina spränger könsgränserna.

#### **5.2.5 Lucy och Minas förvandlingar**

Lucys förvandling från att vara mänsklig till att bli vampyr tar sin början en natt då hon i sömnen har gått till kyrkogården i Whitby. När Mina hittar henne befinner sig en svart figur över henne som försvinner innan Mina hinner fram. Hon sveper in Lucy i en sjal men verkar ha råkat sticka henne med säkerhetsnålen på halsen (Stoker, 1967, se s. 100-101). Minas

förvandling skiljer sig från Lucys eftersom Dracula drack Lucys blod när hon gick i sömnen, men Mina är vaken vid de tillfällen som Dracula dricker hennes blod.

Ännu en skillnad i Lucy och Minas förvandlingar är att Dracula fortsätter dricka Lucys blod när hon sover, men när han drack Minas blod tvingade han även henne att dricka hans blod, något som skulle få henne att bli hans följeslagare och att hon kommer fara till honom när han kallar, oavsett var i världen hon är (Stoker, 1967, se s. 299 och s. 305).

De förändringar som sker innan de dör och blir vampyrer på riktigt är att nålsticken på halsen inte försvinner, vissa perioder är de piggare och verkar ha blivit bättre men för övrigt blir de blekare, svagare och även läpparna och tandköttet blir blekare. De tynar bort och lider av blodbrist. Tandköttet som fortsätter blekna drar sig uppåt och tänderna börjar bli längre och spetsigare (Stoker, 1967, se s. 165, s. 171 samt s. 312).

Mina blev räddad från sitt öde som vampyr men Lucys förändring fortsätter efter hennes död. Tänderna fortsätter bli längre och spetsigare och hennes övriga utseende går tillbaka mer till hur Lucy såg ut när hon var frisk. Hennes skönhet ökar och på grund av de förändringar som sker efter hennes död ifrågasätter Arthur om hon verkligen är död (Stoker, 1967, se s. 181). Utöver det förklarar Van Helsing att vampyrer visar sitt rätta jag när de sover, men eftersom Lucy dog i trans så skiljer hon sig från dem och utstrålar inte någon ondska (Stoker, 1967, se s. 214).

I *Draculas* (1967) fiktiva värld krävs det enbart att en vampyr dricker av en människas blod för att även denne ska förvandlas till en vampyr efter sin död. Men för att människan dessutom ska bli vampyrens följeslagare och för att vampyren ska kunna befalla över offret krävs det även att denne dricker av vampyrens blod. Förvandlingsprocessen pågår innan döden såväl som efter, framförallt genom att offret blir blekare, får spetsigare tänder och slutligen blir oerhört vacker och sensuell.

### **5.2.6 Hur vampyrerna förgörs**

För att förgöra en vampyr i *Dracula* krävs det att man skär av huvudet, fyller munnen med vitlök och tar ut hjärtat ur kroppen eller kör en påle genom den. De offer som en vampyr har druckit blod ifrån kommer efter sin död att bli en vampyr, men om man hinner döda den vampyr som bet offret så bryts kedjan, såren på halsen försvinner och personen löper inte längre någon risk att bli vampyr. Ett exempel på hur allt blir som vanligt igen är efter att Dracula dött och Mina befrias från förbannelsen och det märke hon fått inbränt i pannan efter oblaten försvinner (Stoker, 1967, se s. 398-399).

När gruppen, i ledning av Van Helsing, gick till Lucys grav för att förgöra henne så var det Arthur som fick driva pålen genom hennes hjärta under tiden som de andra läste högt ur bibeln och när de var klara hade Lucy fått frid och såg åter ut som hon gjorde innan hon blev vampyr (Stoker, 1967, se s. 228-230).

För att förgöra Dracula så steriliserar de jorden i alla de lådor han haft med sig från Transsylvanien genom att lägga oblater i jorden. De beger sig även till grevens slott där de utför samma arbete, samt att de pålar och skär huvudet av både Dracula och de tre kvinnorna som bor där, vilka samtliga utstrålade frid och glädje, förmultnade och förvandlades till stoft.

### **5.2.7 Vampyregenskaper och de olika föremålens betydelser**

Dracula besitter många egenskaper, men det finns även flera föremål och saker han inte tål. Han är lika stark som tjugo män, han är listig, brutal, kallsinnig och är hjärtlös. Han har ingen skugga och ingen spegelbild. Han dör inte och så länge han får blod lever han vidare och kan även föryngras om han dricker mycket blod, han äter inte vanlig mat. Han förfogar över de döda och kan styra element som storm, dimma och åska. Han kan dessutom befalla över djur såsom råttor, ugglor, fladdermöss, malar, rävar, vargar och andra lägre varelser.

Dracula har förmågan att förvandla sig till bland annat dimma, varg eller fladdermus. Dessa egenskaper menar Höglund (2009) har funnits med i olika vampyrberättelser tidigare, men att det inte är förrän Stoker använde dem i *Dracula* som de börjar representera vampyregenskaper. Hon menar även att djurmetaforiken förekommer genom att de låter vampyrerna morra, fräsa och dregla, genom liknelser vid djur som finns långt ner på utvecklingsstegen, såsom blodiglar, ödlor, råttor och fladdermöss samt att de jämförs med hundar, civiliserade djur som får beteckna människor, och vargar, som får symbolisera vampyrerna som är mer ociviliserade (Högberg, 2009).

Trots alla dessa egenskaper som Dracula har så finns det nackdelar som han måste rätta sig efter. Han kan till exempel inte komma in någonstans utan att först få en inbjudan, vilket tydliggörs när Renfield är döende och berättar om hur Dracula kom till hans fönster och ville bli inbjuden, efter det kunde han komma och gå som han ville (Stoker, 1967, se s. 296-297). Han har ingen kraft på dagen, han är beroende av sin kista och jorden som kommer från hans hem, om han inte har sin jord och inte är där han ska vara kan han bara förflytta sig i soluppgång, solnedgång eller mitt på dagen. Han kan inte korsa vatten om det inte är stillvatten eller flod.

Det finns flertalet föremål som har påverkat Dracula, Lucy och Mina på olika sätt genom romanen. Vampyrer tål inte vitlök och krucifix bekommer dem inte egentligen, men de håller sig helst på avstånd från dem. Om man lägger en vildrosgren på en vampyrs kista kan vampyren inte längre ta sig ut. Även oblater påverkar dem, till exempel kan inte Lucy ta sig igenom dörrspringan in till sin grav efter att Van Helsing gjort en deg av oblater och hostia, och Mina får ett brännmärke i pannan efter att han skulle välsigna henne med en oblat (Stoker, 1967, se s. 225-226 samt s. 314).

### **5.3 Hur vampyren gestaltas i *En vampyrs bekännelse***

Detta kapitel kommer att behandla hur vampyrerna i romanen *En vampyrs bekännelse* (1977) gestaltas i allmänhet, hur Louis, Lestat och Claudia gestaltas samt vad vampyrerna kan dö av och vad de avfärdar som myter. Romanen utspelar sig på två handlingsplan. På det första befinner Louis sig i nutid på ett rum tillsammans med en journalist under en natt och berättar sin livshistoria. Här har vi en extradiegetisk och hetrodiegetisk berättare enligt Rimmon-Kenan (1983) det vill säga en berättare som har ett ovanifrån perspektiv på det han berättar och som inte deltar i handlingen. Man kan tolka detta första plan som en ramberättelse för det andra planet där Louis liv som vampyr berättas. På det andra planet har vi Louis som berättare eftersom det är här läsaren får följa hans liv som sträcker sig över flera hundra år. Louis blir här en hypodiegetisk och homodiegetisk berättare, det vill säga en berättare som finns inuti berättelsen och deltar i handlingen (Rimmon-Kenan, 1983 samt Heith, 2006).

Höglund (2009) skriver i sin avhandling att *En vampyrs bekännelse* har revolutionerat vampyrberättelserna och att romanen blivit 1900-talets *Dracula*, mycket på grund av att hon vände upp och ner på, förändrade och romantiserade genren på ett sätt som gjorde denna revolution möjlig. Både Gelder (2001) och Höglund (2009) tillskriver Anne Rice att vara den första författaren som lät sin berättelse vara återgiven i första person ur vampyrens synvinkel. Men Höglund (2009) tar dessutom upp att det genom historien faktiskt har förekommit några lite mer humana vampyrer och att den förändring som kom med *En vampyrs bekännelse* visserligen hade börjat lite redan året innan, genom att Saberhagen kom ut med en dracula-roman som var skriven ur vampyrens perspektiv och där författaren dessutom ställde sig på hans sida.



### 5.3.1 Gestaltningen av vampyren i allmänhet

Rices (1977) vampyr Louis beskrivs med direkt karaktärisering, enligt Hombergs (1999) kriterier att Louis själv redogör för sina inre tankar och känslor. Eftersom det är Louis som är fokalisator, den som förnimmer handlingen, (Rimmon-Kenan, 1983, Holmberg, 1999 samt Heith, 2006) i romanen är det genom hans ögon och ord som de övriga vampyrerna beskrivs. Läsaren möter här en vacker, graciös och tilldragande vampyr som alltid är ung, lever för evigt och till och med kallas för "[...] en biblisk ängel" (Rice, 1977, s. 21). Han har självlysande eller glödande ögon (se Rice, 1977, s. 18, s. 23) och huden skimrar vilket gör att det är viktigt för dem att inte visa sig för människor i ljus (Rice, 1977, se s. 31). Som helhet beskrivs vampyrerna ur en människas perspektiv som skulpterade statyer:

Vampyren var alldeles slät och likblek, som om han hade skulpterats fram ur urblekt ben, och hans ansikte verkade fullkomligt livlöst som en staty, med undantag av de två lysande gröna ögonen som flammade mot pojken som eldtungor i en dödskafe. (Rice, 1977, s. 8)

Vampyren är i Rices (1977) roman en extraordinär varelse vars sinnen är övernaturligt skärpta, vilket ger dem övernaturlig snabbhet, styrka, syn och hörsel, något som tillåter dem att läsa av minsta förändring i sin omgivning. Denna övernaturliga styrka och snabbhet tillåter även vampyren att göra sådant som är omöjligt för en människa, till exempel att klättra på väggar, som här när Louis och Armand klättrar upp för en tornvägg:

Armand hade börjat klättra. Hans stövlar hittade springorna mellan stenarna och hans händer grep säkert som starka klor i skrevorna, och jag följde efter honom, höll mig tätt intill väggen utan att våga se ned, [...]. Vi klättrade högre och högre upp, tills vi nådde fönstret i själva tornet, som Armand snabbt vräkte upp innan han lät de långa benen glida in över karmen, och sedan hävde jag mig upp efter honom och kände hans arm runt mina axlar. (Rice, 1977, s. 286)

Vampyrerna kan även ha andra extraordinära förmågor. Armand är en gammal vampyr och kan försätta andra i trans, som han gör med Louis och Claudia första gången de besöker honom på Théâtre des Vampires (Rice, 1977, se s. 233-246). Armand kan även på avstånd tvinga någon att göra något, som sker med Louis när han förvandlar Madeleine till vampyr:

Ett ögonblick kändes det som om jag inte skulle kunna röra mig, fast jag visste att jag var tvungen, och *som om någon annan lyfte min handled mot min mun*, medan rummet snurrade

runt, runt och som om jag koncentrerade mig på ljuset som jag bett henne göra när jag smakade blodet från min egen handled och sedan tvingade den mot hennes mun. (Rice, 1977, s. 276, (vår kursivering))

Senare i romanen erkänner Armand för Louis att det var han som övertalade honom att förvandla Madeleine, att han använde hela sin kraft mot Louis för att få honom att genomföra förvandlingen (Rice, 1977, se s. 294).

Trots att man kan tänka sig att vampyren, som det rovdjur man kan se den som, borde vilja vara ensam är det här tvärt om. De söker sig till grupper och vill inte vara ensamma (Rice, 1977, se s. 101 samt s. 122). Allra tydligast kan man se detta i gruppen av vampyrer på Théâtre des Vampires i Paris som precis som människor råkar ut för konformitet och har format sig till liknande varelser som alla bär svart för att smälta in med natten och delar värderingar och syn på livet (Rice, 1977, se s. 249-254).

### **5.3.2 Gestaltningen av Louis**

Louis gestaltas utseendemässigt som de övriga vampyrerna, han är ung, vacker, har glödande ögon, skimrande blek hud och har övernaturligt skärpta sinnen. Men den stora skillnaden mellan Louis och övriga vampyrer är att han har kvar sin mänsklighet. Även Höglund (2009) har valt att kommentera att det är det faktum att han har kvar sin mänskliga förmåga att känna, hans samvete och hans höga moral som skiljer honom från övriga vampyrer i romanen. Louis skildras som en grubblande och kunskapssökande vampyr som söker svar på vad han är, om han är ond eller god, finns Gud och Djävulen och vem av dem skapade vampyrer och andra frågor. Han kan känna kärlek, som med Babette som han hjälper efter att Lestat dödat hennes bror, och han vill uppskatta och uppleva det han gör med alla sina sinnen. Till exempel väljer han i början av sitt vampyrliv att livnära sig enbart på djur eftersom han tror att han vill kunna närma sig dödandet njutningsfullt och ta det i små steg. I slutet av romanen inser han att det var av moraliska skäl som han inte drack blod från människor. Precis som människor söker han kontakt med andra och får sin önskan uppfylld i Claudia och efter hennes död tappar han mer och mer kontakten med omvärlden och sin mänsklighet. Louis saknar sitt mänskliga liv och älskar det som är mänskligt hos sig (Rice, 1977, se s. 266 och s. 282). Trots all sin ångest över att döda människor och sin kärlek till sina mänskliga sidor menar Louis att den enda gång han kan känna frid är i det ögonblicket han dödar en människa (Rice, 1977, se s. 92). Han blir till en följare som följer både Lestat, Claudia och Armand

istället för att gå sin egen väg och själv bestämma vad han ska göra. Inte ens i slutet väljer han sin egen väg för det är Armand som väljer att lämna Louis.

### **5.3.3 Gestaltningen av Lestat**

Till skillnad från Louis gestaltas Lestat som ett grymt och manipulativt rovdjur som tar det han vill ha och njuter av det. Han älskar lyx och spenderar de pengar som Louis har och får in via plantagen på lyxvaror som fina tyger och inredning, man kan börja undra om Lestat kan klara sig utan Louis och hans pengar. Lestat kan upplevas som hjärtlös, girig och han tänker enbart på sig själv. Lestat anser att vampyrer är rovdjur och mördare som har givits sina övernaturliga sinnen för att kunna "ha en hand i den gudomliga planen" (Rice, 1977, s. 88) och för honom betyder vampyrskapet hämnd på livet (Rice, 1977, se s. 50).

Han förför sina offer genom att flörta med dem, bjuda dem på supéer i deras lägenhet och dra ut på dödandet under timmar och till och med dagar. Trots denna syn vill han desperat att Louis ska stanna hos honom och han går så långt som att förvandla Claudia, som bara är ett barn, till vampyr för att Louis ska stanna hos honom. Till och med efter att Louis och Claudia försökt döda honom och han i sin tur haft en hand med i spelet när Claudia dödades söker han fortfarande Louis sällskap.

### **5.3.4 Gestaltningen av den kvinnliga vampyren**

Även om det är Louis och Lestat som är de två tongivande vampyrerna i romanen finner vi även en viktig kvinnlig vampyr, Claudia. Hon förvandlas till vampyr av Lestat när hon fortfarande är ett barn på fem år och förblir därför kroppsligen ett barn som vampyr medan hennes själ utvecklas till en vuxen kvinnas. Claudia gestaltas som en perfekt liten söt docka som lockar till sig sina offer genom att spela den bortsprungna eller vilsekomna flickan. Hon fostras av Lestat till att jaga människor och precis som Lestat förför och manipulerar hon sina offer. Av Louis lär hon sig att vara nyfiken och söka svar genom att han läser allehanda litteratur och poesi för henne. Hon kan tolkas som bryggan mellan Louis och Lestat på grund av att hon tar till sig bådas lärdomar. I romanen blir det efter hand tydligare att Claudia har utvecklats till en kvinna själsligen eftersom hon klär sig vågligare och gestaltas som mer sensuell och erotisk samt att hon känner ångest och förtvivlan över att vara fast i sin barnkropp.

### **5.3.5 Hur förvandlas man till vampyr, vad kan de dö av och vad är myter?**

För att en människa ska kunna förvandlas till vampyr måste vampyren först dricka människan nästan tom på blod utan att döda människan. Sedan måste människan dricka av vampyrens blod tills han fyllt sina ådror med blod igen. Därefter är den nya vampyren i en övergångsfas där människokroppen långsamt dör och processen formar om kroppens anatomi till en vampyrs, varvid alla de vätskor som en människokropp behöver för att förändras stöts bort av vampyrkroppen.

Det enda som kan skada eller döda vampyrerna är att förstöra deras kvarlevor, med andra ord att förstöra deras kroppar genom eld, lemlästning och vistelse i solljus. Vampyrerna tål alltså inte solljuset och sover i kistor under dagen, en sömn som är tung och djup. Genom att dricka blod från en människa som redan dött kan de bli förgiftade och skrumpna ihop (Rice, 1977, se s. 141-145). Det antyds även i romanen att vampyrer skulle kunna dö av ålder genom att världen förändras för mycket och vampyren inte följer med i förändringen på grund av att han är född i en annan tid (Rice, 1977, se s. 289, s. 339 samt s. 341). Att vampyrer inte skulle tåla kors, krucifix eller vitlök, att en påle genom hjärtat skulle förgöra dem och att de skulle kunna förvandla sig till rök eller dimma avfärdas i romanen som myter och påhitt. Vampyrerna har alltså inga problem att gå in i kyrkor eller att beträda ett rum täckt av vitlök (Rice, 1977, se s. 147f och s. 176f). Vampyrerna är inte heller immuna mot värme och kyla eller känslor. De kan känna både kyla och värme och till och med svettas (Rice, 1977, se s. 221). Framför allt blodet från deras offer värmer dem (Rice, 1977, se s. 49). Louis känner både känslor som medlidande, empati och kärlek vilket kan ses i episoden med Babette Freniere. Här hjälper och iakttar Louis Babette efter att Lestat dödat hennes bror och hon fått ärvta ansvaret för familjens plantage. Inte nog med att de kan känna och uppleva känslor de kan även drömma intensiva, verklighetstroga drömmar under sin djupa, tunga sömn (Rice, 1977, se s. 82).

### **5.4 Hur vampyren gestaltas i *Om jag kunde drömma***

I detta kapitel kommer vampyrerna i romanen *Om jag kunde drömma* (2006) att behandlas, både hur Edward, hans familj och de vampyrer som är romanens skurkar gestaltas.

Romanen är skriven i första person och det är Bella som är fokalisatorn (Rimmon-Kenan, 1983, Holmberg, 1999 samt Heith, 2006). Det är hennes syn på vampyrerna och det är hennes känslor och tankar som läsaren får följa vilket då betyder att vi enbart får en syn på vampyrerna i denna roman. Bella blir här enligt Rimmon-Kenan (1983) en intra- och

homodiegetisk berättare det vill säga att hon är en karaktär i handlingen som dessutom deltar i den handling som berättas samtidigt som hon berättar den.

#### 5.4.1 Allmänt om vampyrerna

Vampyrerna i Meyers (2006) roman skildras som omänskligt vackra, kritvita varelser med raka, perfekta och symmetriska ansikten och kroppar, som modemodeller och de är kalla. De rör sig graciöst och smidigt och kan sitta orörliga som om de vore huggna i sten (Meyers, 2006, se s. 151). Deras ögon är mörka och de får mörka ringar under ögonen när de inte har druckit blod på ett tag. Ögonen är antingen ockrafärgade eller vinröda när de druckit blod beroende på om de druckit djurblod eller människoblod. De äter inte maten som människorna äter men kan äta den om de blir tvingade:

”Jag är nyfiken...” började jag, tog upp ett äpple och rullade det i handen. ”Vad skulle du göra om någon ställde dig mot väggen och krävde att få se dig äta mat?”

”Du är *alltid* nyfiken.” Han grimaserade och skakade på huvudet innan han spände blicken i mig, tog upp en pizzabit, förde den till munnen, tog en tugga och svalde.

Jag stirrade på honom med uppspärrade ögon.

”Om någon tvingade dig att äta jord skulle du kunna göra det, eller hur?” frågade han nedlåtande. (Meyer, 2006, s. 177)

De är extremt snabba och starka som kan ses till exempel i scenen när Edward räddar Bella från att bli krossad av Tylers van (Meyers, 2006, se s. 52-55) och även när familjen Cullen spelar baseball (Meyers, 2006, se s. 311-313). Deras syn, hörsel och luktsinne är förhöjt. De kan höra samtal från andra sidan en fylld skolcafeteria och de kan känna hur människor doftar på avstånd och det är hur människor doftar naturligt som är aptitretande för dem (Meyers, 2006, se s. 226-227 samt s. 260).

Meyers vampyrer har inga problem med att vistas i solljus, att solljus bränner är en myt enligt Edward (Meyer, 2006, se s. 158). De måste dock hålla sig undan människor under soliga dagar eftersom deras hud gnistrar som av ”tusentals pyttesmå diamanter” (Meyer, 2006, s. 221). Men så länge det är mulet kan de vistas utomhus runt människor utan problem. Vampyrerna sover heller inte, de är vakna dygnet runt, så här finner vi inga kistor eller sängar (Meyer, 2006, se s. 158). De kan inte heller förvandla sig till fladdermöss eller liknande. Vajdovich (Larsson & Steiner, 2011) tar upp det faktum att Twilight-serien håller sig till den moderna skildringen av vampyrberättelser, där de inte kan förvandla sig till fladdermöss eller

vargar och har inga problem med vigvatten, krucifix eller vitlök. När Bella är hemma hos familjen Cullen får hon syn på ett jättestort träkors som hänger på väggen, Edward förklarar att det var Carlises fars och hänger på väggen av sentimentala skäl (Meyer, 2006, se s. 280). Detta är en scen som visar att krucifix inte bekommer vampyrerna i Meyers fiktiva värld.

Förvandlingen från människa till vampyr sker efter att människan blivit biten av vampyren. Vampyren bär på ett gift som utsöndras vid bittet och detta gift försätter människan i ett tillstånd där människan inte kan försvara sig eller kämpa emot. Om giftet tillåts att spridas kommer människan att bli en vampyr. Det tar ett par dagar för giftet att sprida sig och under denna tid läker och förändrar giftet den mänskliga kroppen och när förvandlingen är klar stannar hjärtat. Hela processen är mycket smärtsam (Meyer, 2006, se s. 347). Det framgår även att giftet bränner i kroppen som när James har bitit Bella i hennes handled (Meyer, 2006, se s. 396). När det kommer till att döda en vampyr är det enda vi får veta är att det säkraste sättet är att slita vampyren i stycken och sen bränna delarna (Meyer, 2006, se s. 334).

#### **5.4.2 Edward och familjen Cullen – humanvampyrerna**

Edward beskrivs av Bella som en gudomlig varelse och som en ängel. Trots att Edward gång på gång påpekar att han är ett monster, vilket är hur han ser sig själv, menar Bella att han är en god vampyr och att hon inte är rädd för honom. För övrigt uppfattas han som vacker, oemotståndlig, eftertänksam och omtänksam. Pollack i *Interdisciplinary Approaches to Twilight* (Larsson & Steiner, 2011) menar att Edward besitter nästan alla de kriterier som litteraturen har för en byronsk hjälte. En byronsk hjälte är sofistikerad, rik, oemotståndlig för det andra könet, mystisk, karismatisk, artistisk, för sig väl och är en rebellisk outsider (Pollack i Larsson & Steiner, 2011) vilket alla är egenskaper som Edward besitter. Både han och hans familj klär sig oklanderligt och i fina märken eftersom de är rika. Enligt Pollack (Larsson & Steiner, 2011) är Edward en rebell på så sätt att han trotsar alla regler han och hans familj har för att Edward ska kunna vara med Bella.

Även Lindén (Andersson, Druker & Hallberg, 2011) kommenterar Edwards framträdande utseende, men hon anser att det inte är hur hans utseende beskrivs som är intressant utan de förändringar han genomgår. Hon jämför honom med Mr Darcy i *Stolthet och fördom* och menar att båda två genom respektive romaner måste utvecklas och förändras och dessutom ta sig över hinder såsom sina fördomar, svartsjuka och dominanta behov (Lindén i Andersson, Druker & Hallberg, 2011). Edwards dominant sida genomsyrar

romanen men är exempelvis väldigt tydligt när de är på väg från basebollmatchen och flyr från James (Meyer, 2006, se s. 320-324). Bella försöker få Edward att vända om och skjutsa henne tillbaka men han vägrar lyssna på henne, så hon blir arg, hon försöker kräva att han vänder och hon bönar och ber men ändå måste till slut även Alice och Emmet gå in på Bellas sida för att få honom att lyssna på henne och inse att hennes plan är bättre (Meyer, 2006, se s. 320-324). Hans svartsjuka sida berättar han själv om på sidorna 256 och 257 när de diskuterar Mike Newton och det faktum att Mike dels bjöd Bella på balen och Edward blev svartsjuk eftersom han inte kunde läsa Bellas tankar och därför inte heller kunde veta om den anledning hon gav när hon tackade nej var sann eller ej. Denna känsla av svartsjuka dök sedan orationellt upp igen när Bellas pappa frågade om hon inte var intresserad av Mike (Meyer, 2006, se s. 256-257).

Edward, Alice och Jasper har alla tre olika speciella förmågor. En vampyr som har haft en speciell fallenhet eller förmåga i sitt mänskliga liv kan ha den i förnyad styrka som vampyr. Edward kan läsa andra människor och vampyrers tankar, Alice kan se framtiden och Jasper kan kontrollera känslor och känslomässiga tillstånd hos de människor och vampyrer som är i hans närhet.

Hela familjen Cullen väljer att inte livnära sig på människor utan dricker blod från djur istället. Edward beskriver det som ett moraliskt val eftersom han och hans familjemedlemmar inte vill vara monster eller demoner (Meyer, 2006, se s. 160 samt s. 285). De lever i symbios med människorna i staden. Edward, Alice, Jasper, Emmett och Rosalie går på stans lokala high school och Carlisle jobbar som läkare på stans sjukhus. Eftersom de väljer att leva öppet betyder även detta att de måste flytta med jämna mellanrum eftersom de inte vill att människorna ska märka att de inte åldras. I *Interdisciplinary Approaches to Twilight* (Vajdovich i Larsson & Steiner, 2011) skriver Vajdovich att den traditionella synen på vampyrer har förändrats drastiskt i Twilight-serien. Detta menar han beror på att författaren låter familjen Cullen leva tillsammans med människor, gå till jobbet eller skolan varje dag precis som vanliga människor och de lever på djurblod istället för människoblod (Vajdovich i Larsson & Steiner, 2011). Vidare skriver han att den gräns som normalt sett dras mellan vampyrer och människor i romanen istället dras mitt emellan vampyrerna och delar in dem i goda eller onda vampyrer, där de goda är mer humana och lever på samma sida om linjen som människorna medan de onda står på andra sidan och fortfarande representerar de monster som genom vampyrlitteraturen livnär sig på människoblod (Vajdovich i Larsson & Steiner, 2011).

### 5.4.3 James, Victoria och Laurent – skurkarna

Det finns alltså även andra vampyrer än familjen Cullen och de vampyrerna livnär sig på människoblod och ses då som romanens skurkar. Vi träffar på tre sådana vampyrer och det är James, Victoria och Laurent. De beskrivs som nomader som är klädda som backpackers i jeans och skjorta i grovt tyg och barfota. Deras hållning är mer kattlik och anfallsredo än familjen Cullens och de beskrivs som vildare i sitt utseende. Eftersom de livnär sig på människoblod har deras ögon en djup vinröd färg (Meyers, 2006, se s. 316-319). James känner Bellas doft och blir besatt av att jaga och spåra henne vilket gör att Bella flyr tillsammans med Alice och Jasper medan den övriga familjen Cullen och Edward försöker lura James på fel spår. James inser dock att de försöker lura honom och med hjälp av Victoria hittar han Bella i Phoenix. Här lurar han Bella till att komma till en tom dansstudio genom att låta Bella tro att han har hennes mamma där. Här planerar han att tortera henne, döda henne och till slut förgöra Edward för att han skyddat henne. James upplevs som besatt, sadistisk och grym till skillnad från den fromma och vänliga familjen Cullen, han blir romanens skurk. Victoria och Laurent finns enbart med som bipersoner till James i *Om jag kunde drömma* men återkommer i följande Twilight-roman.

## 5.5 Skillnader och likheter mellan de tre romanernas vampyrer

Detta kapitel kommer att lyfta fram de skillnader och likheter som finns mellan romanerna. Detta för att åskådliggöra den förändring som skett i gestaltningen av vampyren.

En anmärkningsvärd likhet mellan de tre romanernas huvudvampyrer är att de alla är dynamiska enligt Holmberg & Ohlssons (1999) definition, det vill säga att de utvecklas och förändras genom romanens gång. Enklast går det att se hos Louis (Rice, 1977) som från att varit full av liv, passion och kärlek blir till ett tomt skal. Efter Claudias död tappar han livsgnist och slutar att älska, bry sig eller känna något. Edward (Meyer, 2006) utvecklas på så sätt att han väljer att gå emot de regler som hans familj och hans själv har satt upp, för att hålla det faktum att de är vampyrer hemliga, så att han kan vara med Bella. Dessutom går han även från att vara den som vill ha full kontroll över Bellas säkerhet till att även lyssna till hennes idéer, så som han gör när han väljer att låta Bella åka hem och locka iväg James från hennes pappa istället för att direkt lämna Forks. Det kan vara svårt att se att även Dracula utvecklas, han verkar på många sätt vara enbart en karikatyr av en vampyr. Men under sin tid i London utvecklas han faktiskt. Han börjar experimentera med vad han kan göra vilket kan ses i hur han väljer att flytta sina jordlådor. Till en början hyr han människor som gör det åt



honom, sen märker han att han kan hjälpa dem att bära in jordlådorna i ett hus och därefter väljer han att själv flytta lådorna. Han inser att han kan göra mer på egen hand vilket är att utvecklas.

### 5.5.1 Var finns han och vem är han?

Ambjörnsson (2001) skriver att vampyren allt mer framstår som en ” gränsfigur som rör sig i övergången mellan olika sfärer, primitivt-civiliserat, djuriskt-mänskligt, manligt-kvinnligt” (Ambjörnsson, 2001, s. 81) och det faktum att vi i litteraturen kan möta honom överallt, även bland våra närmaste, är det som skapar skräcken. Att vi kan möta vampyrerna i de tre romaner som undersökningen bygger på i människans närhet är påfallande. Dracula rör sig fritt i London, Louis, Lestat och Claudia på New Orleans och Paris gator och slutligen Edward och familjen Cullen i småstaden Forks. Att vampyren kan finnas bland våra närmaste kan vi tydligt se i *Om jag kunde drömma* (Meyers, 2006) där Edward och hans syskon går på det lokala high schoolet eftersom de är vad litteraturen kallar för humanvampyrer. Här har vi en av de stora skillnaderna mellan *Dracula* (Stoker, 1967), *En vampyrs bekännelse* (Rice, 1977) och *Om jag kunde drömma* (Meyer, 2006). Även om det finns monstervampyrer i *Om jag kunde drömma* (Meyer, 2006) så är de vampyrer som berättelsen kretsar kring humanvampyrer, det vill säga att de är medkännande, lever i symbios med människorna, dricker inte människornas blod, och de söker att förklara sin egen existens (Höglund, 2009, Lindén i Andersson, Druker & Hallberg, 2011 samt Harrison-Lindbergh, 2011), med ett mer mainstreamat ord har vi här the good guy, vampyren som motstår och kontrollerar sina drifter. I *Dracula* (1967) möter vi den renodlade monstervampyren, det vill säga han som dricker människoblod och är utstött av Gud (Lindén i Andersson, Druker & Hallberg, 2011), the bad guy som följer och ger efter för sina drifter. *En vampyrs bekännelse* (Rice, 1977) har en blandning av dessa två vampyrer. Här finns Louis som brottas med existentiella frågor och lever på djurblod ett bra tag innan han övergår till människoblod trots att han aldrig njuter av att döda och dricka människor, han blir romanens humanvampyr. Han motstår sin drift men faller ändå för den. Här finns även Lestat som blir romanens monstervampyr genom att han grymt jagar människor och lever för hämnden och stunden och alltid följer sin egen drift.

Samtliga av de tre romanernas huvudvampyrer lever rikt, de har oändliga pengaresurser. Greve Dracula bor i ett slott och har dessutom flertalet hus i London, Louis, Lestat och Claudia bor först på ett plantage, sedan en fin lägenhet i New Orleans och även i ett hotellrum

i Paris och familjen Cullen bor i ett nyrenoverat jättehus i skogarna utanför Forks (Stoker, 1967, Rice, 1977, Meyer, 2006).

### 5.5.2 Hur ser vampyren ut och vad kan den göra?

Ambjörnsson (2001) menar att vampyren i litteraturen gestaltas som en vanlig människa som är väldigt lockande, med ett förföriskt och bildskönt yttre som döljer de sylvassa tänderna och suget efter blod. Vampyrerna i *En vampyrs bekännelse* (Rice, 1977) och *Om jag kunde drömma* (Meyer, 2006) stämmer väl in på Ambjörnssons (2001) påstående. De är övernaturligt vackra, lockande och perfekta i människans ögon och även om de väljer att dricka djurblod gestaltas alltid begäret efter blod som något starkt som dock går att kontrollera som i familjen Cullens fall. Även i *Dracula* (Stoker, 1967) kan man se en förförisk och sensuell lockning. Som exempel kan ges att när Lucy förvandlas till vampyr blir hon en sexuellt lockande varelse, som vill locka fästmannen Arthur Godalming till sin famn (Stoker, 1967, se s. 224). Men Dracula i sig själv beskrivs inte som förförisk eller sexuellt lockande mer än att Mina säger följande om hans ansikte: ”Han hade inget gott ansikte; det var hårt och grymt och sensuellt [...]” (Stoker, 1967, s. 184). I övrigt skildras han som en vanlig man vilket kan bero på att de karaktärer som beskriver Dracula mest själv är män och därför inte ser samma sensuella drag som den kvinnliga Mina kan se.

För övrigt gestaltas samtliga vampyrer i de tre romanerna som övernaturligt snabba och starka med lika övernaturliga sinnen. De har även olika övernaturliga förmågor. Dracula kan kontrollera människor, försätta människor i trans, förvandla sig till olika djur och framträda som dimma eller dammkorn i luften. Armand i *En vampyrs bekännelse* (Rice, 1977) kan också försätta personer i trans och kontrollera dem, även om vi i romanen bara får ett exempel i form av Louis. I *Om jag kunde drömma* (Meyer, 2006) kan Edward läsa tankar, Alice se in i framtiden och Jasper kan kontrollera andras känslotillstånd. De är alla dödsbleka och i både *Dracula* (Stoker, 1967) och *En vampyrs bekännelse* (Rice, 1977) blir deras ansiktsfärg något mindre blekt när de har sugit blod, medan vampyrerna i *Om jag kunde drömma* (Meyer, 2006) får mindre framträdande svarta cirklar under sina ögon.

Det finns en intressant skillnad mellan Stokers (1967) kvinnliga vampyrer samt Rices (1977) och Meyers (2006) kvinnliga vampyrer. Tidigare nämndes att Lucy som vampyr gestaltas som en sexuellt lockande varelse vilket ses som negativt av romanens manliga karaktärer. Hon ses som en mindre värdig varelse på grund av sin sexuella sida, hon är en slav för sina drifter. Hos Rice (1977) däremot gestaltas Claudia som lika förförisk och sensuell

som de manliga vampyrerna och hon värderas inte som en lägre stående varelse för det. Hon är jämställd med männen. I Meyers (2006) *Om jag kunde drömma* förekommer inga sexuella eller sensuella gestaltningar varken av män eller kvinnor, de gestaltas istället enbart som vackra och drömska.

### 5.5.3 Förvandlingen till vampyr, döden, kistor och Gud

När det kommer till hur förvandlingen går till från människa till vampyr skiljer sig *En vampyrs bekännelse* (Rice, 1977) från *Dracula* (Stoker, 1967) och *Om jag kunde drömma* (Meyer, 2006). Hos både Stoker (1967) och Meyer (2006) är det bettet från en vampyr som smittar. Dracula biter Lucy och suger hennes blod tills hon så småningom dör och därmed blir en vampyr. Vampyrerna i *Om jag kunde drömma* (Meyer, 2006) bär på ett gift i sina tänder som långsamt förvandlar de som bitits av en vampyr och överlevt till vampyr. Men i *En vampyrs bekännelse* (Rice, 1977) måste vampyren först näst intill tömma människan på blod för att sen låta människan dricka av det egna blodet för att förvandla en människa till vampyr.

När det kommer till hur en vampyr kan dö är det *Dracula* (Stoker, 1967) som skiljer sig från de andra två romanerna. I *En vampyrs bekännelse* (Rice, 1977) och *Om jag kunde drömma* (Meyer, 2006) måste vampyrens kropp förstöras genom att den slits i stycken och bränns för att vampyren ska dö. Hos *Dracula* (Stoker, 1967) måste man köra en påle genom kroppen och hugga av huvudet för att vampyren ska dö. I *En vampyrs bekännelse* (Rice, 1977) kan vampyren även dö utav solljus vilket inte är fallet i Meyers (2006) eller Stokers (1967) romaner. Dracula dör inte av solljus men han är försvagad under dagen och kan inte nyttja sina olika förmågor utan måste vandra som en vanlig människa. Edward och de övriga vampyrerna sover aldrig, till skillnad från Stokers (1967) och Rices (1977) vampyrer som sover under dagen i kistor, och skälet till att Meyers (2006) vampyrer undviker solljus är att deras hud gnistrar i solljuset vilket är för iögonfallande och skulle avslöja dem som vampyrer för människorna vilket gör att de håller sig undan solljus.

I Stokers (1967) roman är Dracula en ohelig varelse som fallit från Guds försyn. Därför skyr han allt heligt som kors, kyrkor, oblater och annat. I Rices (1977) och Meyers (2006) romaner är vampyren lika helig eller ohelig som en människa. I *I litteraturens underland* (Lindén i Andersson, Druker & Hallberg, 2011) kan man läsa att till skillnad från monstervampyrer, såsom Dracula, så har inte humanvampyrerna några problem med kristna symboler såsom krucifix. Detta stämmer väl överens med romanerna för hemma hos familjen Cullen hänger ett stort träkors på en vägg och Louis uppsöker vid ett tillfälle i romanen en

kyrka. Allt utan att skygga tillbaka som Dracula gör. För övrig nämns Gud och hans helighet i ofta genom hela *Dracula* (Stoker, 1967) som en kraft och styrka som ska rädda människan från vampyren. I *En vampyrs bekännelse* (Rice, 1977) däremot är inte Gud någon skyddande kraft utan här är det teodicéproblemet som står i centrum. Louis funderar och grubblar kring Guds existens och huruvida han själv kommer från Djävulen eller från Gud. I *Om jag kunde drömma* (Meyer, 2006) nämns inte Gud en enda gång genom hela romanen och saknar därför betydelse i Meyers (2006) vampyrvärld.

## 6 Slutdiskussion

I detta kapitel diskuteras uppsatsens metod, analysens innehåll samt att det presenteras ett svar på undersökningens syfte och frågeställning.

### 6.1 Metoddiskussion

Att vi valde att enbart undersöka tre romaners vampyrer tror vi är både en styrka och en svaghet i studien. Det hade naturligtvis varit intressant att undersöka fler romaners vampyrer men vi anser att de romaner som valts ut ger undersökningen en god reliabilitet (Nationalencyklopedin B reliabilitet). Detta eftersom de tre romanerna representerar de tre olika århundraden sedan vampyrlitteratur blev stort i det västerländska samhället, 1800-, 1900- och 2000-talet. De två tidigaste romanerna har dessutom varit del i att omforma synen på vampyren under sin tidsperiod. Utöver detta har samtliga tre romaner blivit bästsäljare.

Att vi har valt en deduktiv metod anser vi ger vår undersökning ett bättre fokus än om vi valt en induktiv metod, detta eftersom det ger oss en utgångspunkt att starta undersökningen från. Samma sak gäller vårt val att läsa faktalitteraturen innan vi läste romanerna, det gav oss en punkt att starta ifrån ifråga om vad vi skulle välja att uppmärksamma i romanerna.

Närläsningen som metod kändes som ett naturligt val eftersom den metoden sätter textens helhet och detaljer i centrum, vilket var det vi ville komma åt för att kunna se hur vampyren gestaltas. Att vi dessutom var bekanta med metoden sedan tidigare gjorde att vi ansåg det vara en metod som kunde ge undersökningen bättre validitet (Nationalencyklopedin C validitet) eftersom vi var väl invanda i metoden.

Att välja att använda narratologin som ett analysredskap hängde ihop med vårt val av undersökningsområde. Eftersom det är hur vampyrerna gestaltas som är undersökningens fokus passar narratologin bäst in som teori eftersom narratologin bland annat undersöker hur

berättare, fokalisator och karakterisering används i romaner vilket var aktuella begrepp i vår undersökning.

## 6.2 Resultat- och analysdiskussion

Det är lätt att konstatera att hur vampyren gestaltas har förändrats över tid. Under folktrons dagar möttes man av en många gånger illvillig vampyr som trakasserade lokalbefolkningen och spred död omkring sig. Under 1800-talet fick den läsande publiken istället bekanta sig med den välklädda ädlingen och den byronska hjälten som vampyr fram tills Stoker gav ut *Dracula* 1897 (Harrison-Lindbergh, 2011, och Höglund, 2009). Här fick publiken istället möta monstervampyren som var grym och ond medan de kvinnliga vampyrerna gestaltades som vällustigt liderliga och sexuellt utmanande. Ingen av gestaltningarna sågs som något positivt. Höglund (2009) och Harrison-Lindbergh (2011) menar att det är Rice som genom *En vampyrs bekännelse* (1977) skapade den attraktiva och humanare vampyren som läsare möter idag. Till skillnad från *Dracula* (1967) finner vi här den övernaturligt vackra, starka och snabba vampyren som kan lida samvetskval över sin existens, något som är otänkbart med *Dracula*. Denna linje spinner Meyer (2006) vidare på med sina vampyrer i *Om jag kunde drömma*. Publiken möter här ”vegetarianvampyren”, humanvampyren som enbart livnär sig på djurblod, även om det också förekommer de vampyrer som dricker människoblod, men de vampyrerna ses, i likhet med greve *Dracula*, som romanens skurkar. Läsaren möter även den byronska hjälten igen genom Edward, den sofistikerade, välklädda, oemotståndliga, rika och samvetskvalsfyllda vampyren (Larsson & Steiner, 2011). Dessutom möter vi i både *En vampyrs bekännelse* (Rice, 1977) och *Om jag kunde drömma* (Meyer, 2006) en jämställd kvinnlig vampyr, hon är lika sensuellt eller platoniskt framställd som den manliga vampyren, vilket inte känns onaturligt eftersom båda romanerna är skrivna i ett västerländskt samhälle som jämställt kvinnan med mannen.

Meyers (2006) vampyrer befinner sig inte bara tidsmässigt men även gestaltningmässigt ett sekel från Stokers (1967) greve *Dracula*. Det är två olika arter av vampyrer som vi möter i de två romanerna, drömprinsen och monstret. Även om sensualitet förekommer i *Dracula* (1967) genom gestaltningen av de kvinnliga vampyrerna är det inget mot Rices (1977) vampyrer som innehåller rikligt med sensualitet, sexualitet och åtrå. Vampyren blir inte bara humanare och mer attraktiv han blir även mer sexuellt lockande. För den som vill studera detta närmre kan man välja att studera tv-serien *True Blood* där vampyrerna enligt Harrison-Lindbergh (2011) gestaltas så pass sensuellt att sex med en

vampyr anses som eftersträvansvärt. När det kommer till vampyrernas mentala förmågor kan de fortfarande göra saker utöver det normala. Dracula (Stoker, 1967) kan försätta människor i trance, Armand (Rice, 1977) kan förutom att sätta andra vampyrer i trance även styra deras handlingar på avstånd och Edward kan läsa tankar, Alice kan se framtiden och Jasper kan kontrollera människor och vampyrers känslotillstånd (Meyer, 2006). Vampyrerna är dessutom alltså övernaturligt starka och snabba även om Dracula (Stoker, 1967) beskrivs som lätt att överlista eftersom han har en barnhjärna vilket saknas hos de övriga vampyrerna vi undersökt. Detta kan ha att göra med att vampyren i *En vampyrs bekännelse* (Rice, 1977) och *Om jag kunde drömma* (Meyer, 2006) är en åtråvärd övermänniska som beundras medan greve Dracula ses som ett monster som måste föraktas och förgöras.

En möjlig syn på förgörande av vampyrer är att det blir svårare och svårare att förgöra dem genom romanerna som undersökts. I folktron hugger man huvudet av vampyren och kör en påle genom kroppen för att hindra dem från att ta sig ur graven. Om detta inte hjälpte brände man vampyrens kroppsdelar på bål. I *Dracula* (Stoker, 1967) räcker det att göra deras kistor heliga, hugga huvudet av dem och köra en påle eller kniv genom deras hjärta. Hos Rice (1977) är det enbart förstörande av en vampyrs kroppsdelar som verkligen dödar dem, till exempel genom lemlästning eller solljus som bränner upp dem, medan det i *Om jag kunde drömma* (Meyer, 2006) krävs att slita vampyrens kropp i stycken och sen bränna kroppsdelarna. Vampyren kan överleva och tåla mer efter hand som man kommer närmre vår nutid. Louis och Edward har inga problem med vitlök, kors, kyrkor eller andra heliga ting så som Dracula har. Att det kristna som förgörande eller skadande kraft försvinner ur *En vampyrs bekännelse* (Rice, 1977) och *Om jag kunde drömma* (Meyer, 2006) till skillnad från *Dracula* (Stoker, 1967) kan ha att göra med att det västerländska samhället har sekulariserats under 1900-talet. Under 1800-talet var gudstron central i människans värld och så är den även i *Dracula* (Stoker, 1967). I *En vampyrs bekännelse* (Rice, 1977) är det istället teodicéproblemet som ligger i fokus när det kommer till religionen i romanen precis som det också varit under 1900-talet medan det i *Om jag kunde drömma* (Meyer, 2006) inte nämns något om Gud och religion vilket stämmer väl överens med det västerländska samhället idag. Religion får stå tillbaka för andra saker som till exempel friheten att välja livsstil själv.

När det kommer till att förvandlas till vampyr finns här ett alltså oförändrat drag i både folktron och de tre romanerna, bittet från en vampyr. Att bli biten av en vampyr kan förvandla människan till en vampyr både i folktron, *Dracula* (Stoker, 1967) och *Om jag kunde drömma* (Meyer, 2006), även om orsaken till att bittet förvandlar varierar. Flera förvandlingsmöjligheter som vi finner i folktron försvinner dock i romanerna, som att till

exempel barn födda som det sjunde barnet i familjen eller som har tänder när de föds kan bli vampyr. Även i *En vampyrs bekännelse* krävs det ett bett för att förvandlas till vampyr, men Rice (1977) lägger dessutom till elementet att människan måste dricka vampyrens blod, vilket kan gå hand i hand med det frosseri som Louis upplever att Lestat hänger sig åt enligt Harrison-Lindbergh (2011).

För att sammanfatta vad som skrivits ovan har vampyren genom litteraturhistorien förändrat från att först vara en välklädd ädling och byronsk hjälte till att blir ett monster som skyr den kristna kyrkan i *Dracula* (Stoker, 1967) till att bli en övernaturligt vacker och attraktiv varelse i Louis (Rice, 1977) och Edward (Meyers, 2006) som åter igen är den rika byronska hjälten som inte skräms av den kristna kyrkan. Vampyrens diet har också ändrats till djurblod på grund av moraliska val vilket har gett oss humanvampyren (Höglund, 2009, samt Harrison-Lindbergh, 2011). Detta kan tydligt ses i *Om jag kunde drömma* (Meyer, 2006) där romanens huvudvampyrer väljer att dricka djurblod på grund av att de inte vill vara monster eller demoner utan leva i symbios med människan. Den kvinnliga vampyren har också genomgått en markant förändring vilken är lika med den förändring som har skett för kvinnan i övrigt i det västerländska samhället. Hon har blivit jämställd med mannen. Stoker (1967) skildrade en kvinnlig vampyr som gav efter för sina drifter och därmed kan anses svag till skillnad från den starka mannen, medan Rice (1977) och Meyer (2006) skildrar en kvinna som är lika stark, svag, elak eller god som männen. Vår tolkning av varför denna förändring har kunnat ske är framför allt sekulariseringen av det västerländska samhället samt den jämställdhet som kvinnor har kämpat för under 1900-talet. Vi förmodas idag leva i en värld där vi tror på alla människors lika värde, där du kan välja vad du vill tro på och där du inte är mindre värd bara för att du är en kvinna, vilket inte var fallet när Stoker (1967) skrev sin *Dracula* i slutet av 1800-talet. Att vampyren återigen har blivit vacker och åtråvärd kan ha att göra med vår tro på allas lika värde men även ha att göra med vår syn på sex och sexualitet. Under 1900-talet har vår syn på sex frigjorts och vi är mycket mer toleranta idag över att prata om sex och visa sex i filmer och tv-serier, vi förväntar oss att det ska förekomma, än vad som var fallet vid sekelskiftet 1800 och 1900. Att vampyren har tagit steget in vår sängkammare genom att vara attraktiv, sexig och oemotståndlig är kanske därför inte så konstigt som det kan tänkas vara.

## 6.3 Slutsats

Under denna rubrik tydligörs de resultat som framkommit genom vår undersökning. De är kategoriserade och presenterade under respektive frågeställning.

### 6.3.1 Hur har skildringen av vampyren förändrats från *Dracula* till dagens vampyrberättelser?

Skildringen av manliga och kvinnliga vampyrer har förändrats från att *Dracula* publicerades 1897 och fram till dagens vampyrberättelser. Redan tidigt hade poeter börjat humanisera sina vampyrer, men när Stoker publicerade *Dracula*, 1897, genomgick vampyrgestaltningen en länge bestående förändring till att åter skildras som ett monster. En gestaltning som inte förändrades igen förrän Anne Rice publicerade *En vampyrs bekännelse* 1976. Vampyren fick åter en mer human gestaltning, var mer civiliserad och påverkas inte av symboler som krucifix eller vitlök.

*Dracula* gestaltas som ett monster och han förknippas ofta med värdeladdade ord som ondskefull, illvillig och grym. Han jämförs i romanen även med iglar och rovdjur. I Rices (1977) roman är vampyrerna vackra, graciösa och tilldragande men de flesta vampyrerna är fortfarande monster, som till exempel Lestat. Han gestaltas som ett grymt och manipulativt rovdjur, som njuter av att döda och han förför och flirtar med sina offer. Louis däremot har kvar sin mänsklighet och har fortfarande en förmåga att känna, ett samvete och han har hög moral. I början av sitt vampyrliv väljer han att livnära sig på djur. Han är grubblande och kunskapssökande och söker svar på vad han är. Även i *Om jag kunde drömma* (Meyer, 2006) finns det både monstervampyrer och humanvampyrer. Vampyrerna gestaltas som omänskligt vackra, kritvita och med perfekt utseende. De är kalla och de rör sig graciöst och smidigt. Här får läsaren följa humanvampyrerna i familjen Cullen. De är sofistikerade och rika, de dricker dessutom djurblod istället för människoblod och de lever sida vid sida med människorna i samhället, går i skolan och har jobb. Monstervampyrerna i romanen skildras lite annorlunda. De är nomader, mer kattlika och anfallsredo och beskrivs som mer vilda i sitt utseende än vad familjen Cullen gör. Det är framförallt vampyren James som skildras i romanen och han beskrivs som besatt, sadistisk och grym. Det mönster som tydligt syns i samtliga romaner är att monstervampyrerna förknippas med rovdjur, grymhet och ondskefullhet, medan humanvampyrerna har moral, lever på djurblod och är mer sofistikerade än monstervampyrerna. Dessutom beskrivs *Dracula* som oattraktiv medan både Rices (1977) och Meyers (2006) vampyrer är övernaturligt vackra.



De kvinnliga vampyrkaraktärerna i romanerna gestaltas lite olika. I *Dracula* (Stoker, 1967) får Harker en känsla av både längtan och skräck när han träffar de tre kvinnorna i Draculas slott och när Lucy gestaltas som vampyr framställs hon som ondskefull, hård, hjärtlös, grym och vällustigt liderlig. Hon är en monstervampyr. Hon gestaltas som en sexuellt lockande varelse, något som anses negativt. Claudia, som är den viktigaste kvinnliga vampyren i *En vampyrs bekännelse* (Rice, 1977) blir däremot vampyr som barn och gestaltas till en början därefter. Hon lockar till sig sina offer genom att spela den bortsprungna eller vilsekomna flickan och även hon är ett monster. Efter hand förändras hennes personlighet och hon blir en kvinna, fångad i en barnkropp. Hon börjar klä sig mer utmanande och gestaltas mer sensuellt och erotiskt. Till skillnad från Lucy i *Dracula* (Stoker, 1967), där hennes sensualitet är något negativt så jämföras Claudias förföriska och sensuella gestaltning med männens. I *Om jag kunde drömma* (Meyer, 2006) gestaltas inte de kvinnliga vampyrerna som sexuella eller sensuella utan enbart som vackra och drömska.

Det är endast i *Dracula* (1967) som vampyrerna inte tål kristna symboler såsom krucifix och oblater. I de båda andra romanerna avfärdas kors och vitlök som myter. Dracula kan även förvandla sig till dimma, varg eller fladdermus vilket vampyrerna i de båda andra romanerna inte kan. De vampyrerna har däremot andra egenskaper, såsom att Armand i *En vampyrs bekännelse* (Rice, 1977) kan försätta andra i trans eller få andra att göra som han vill, eller som Edward, Alice och Jasper i *Om jag kunde drömma* (Meyer, 2006) där Edward kan höra andras tankar, Alice kan se framtiden och Jasper kan styra andras känslor och känslomässiga tillstånd.

I samtliga romaner är vampyrerna övernaturligt starka, men i Rices (1977) och Meyers (2006) romaner är de dessutom extra snabba samt har ökad syn och hörsel. Det är bara i *En vampyrs bekännelse* (Rice, 1977) som vampyrerna förgörs av solljus, i *Dracula* (Stoker, 1967) kan han förflytta sig vissa tider på dagen men utöver det har han inga problem med solen. Hans problem med dagen är att han inte har någon styrka och kan inte använda sina krafter då. I *Om jag kunde drömma* (Meyer, 2006) glittrar vampyrerna i solen och de måste därför hålla sig undan från människor när det är sol, men de tar ingen skada av den. Vampyrerna i både *Dracula* (Stoker, 1967) och *En vampyrs bekännelse* (Rice, 1977) är beroende av sina kistor för att kunna sova, Dracula är utöver det även beroende av den jord han tar med sig från sitt hem till London, men i *Om jag kunde drömma* (Meyer, 2006) sover inte vampyrerna och de är därför inte heller beroende av några kistor.

### 6.3.2 Vilka samhälleliga förändringar har möjliggjort dessa förändringar?

De samhälleliga förändringar som gjort förändringar inom vampyrlitteraturen möjlig är bland annat sekulariseringen. Under medeltiden tog kyrkan över som den ledande makten i Europa och integrerade då vampyren från folktron i deras egna doktriner, för att passa kyrkans egna syften. Vampyren gick då från att vara en hednisk gengångare till att vara en kristen demon skapad av djävulen. Kyrkans inblandning i vampyrtron har skapat delar som finns kvar även i vampyrberättelserna som skrivs idag, exempelvis korset och vigvattnet. Vitlöken och pålningen härstammar dock från folktron.

Under 1800-talet då *Dracula* skrevs var gudstron central i människans värld, vilket tydligt syns i romanen. I *Dracula* (Stoker, 1967) har gudstron en betydande roll, vampyrerna ogillar krucifix och oblater, vilket karaktärerna i romanen använder som vapen mot dem. Efter att Mina blivit biten av Dracula får hon ett brännmärke i pannan efter en oblat. Oblaterna gör även Draculas hemjord som han förvarar i lådor obrukbar för honom. Karaktärerna har även en oerhörd tillit till att Gud ska rädda dem och hjälpa dem.

Under 1900-talet börjar sekulariseringen göra sig gällande och teodicéproblemet står i centrum. Detta är något som speglas i Rices (1977) roman där de religiösa symbolerna avfärdas som påhitt och myter och den grubblande Louis funderar över om Gud och Djävulen verkligen finns. När man läst de båda tidigare romanerna ser man sekulariseringens påverkan på vampyrromanerna även i den sista romanen, *Om jag kunde drömma* (Meyer, 2006), där religionen endast nämns i samband med det träkors Bella ser hängande hemma hos familjen Cullen, och som endast hänger där av sentimentala skäl, då det var Carlises fars kors. I det västerländska samhället idag får religionen stå tillbaka för andra saker, till exempel friheten att välja livsstil själv.

### 6.3.3 Hur liknar eller skiljer sig tillvägagångssättet att förvandlas till vampyr mellan folktro och litteratur?

Tillvägagångssättet att förvandlas till vampyr skiljer sig något mellan folktron och litteraturen. I folktron kan man hitta flertalet olika sätt att bli vampyr på, bland annat är det själar som inte fått ro i sin grav men även personer som dött på ovanliga eller våldsamma sätt, begravs utan korrekta ritualer eller fört ett omoraliskt leverne löper enligt folktron risk att bli vampyrer. Även barn som föddes under märkliga omständigheter, såsom om de föddes med tänder, på olika högtidsdagar eller som det sjunde barnet i familjen riskerar att bli vampyrer.

Runt 1732 spreds en vampyrrapport om Arnont Paole som mer stämmer överens om tillvägagångssättet att bli vampyr med de sätt som återfinns i de analyserade romanerna, än vad ovanstående myter från folktron gör. Enligt rapporten sög Paole blod från människor och kreatur och de han sugit blod från eller de som åt köttet från den boskap han livnärt sig på blev vampyrer. Både i *Dracula* (Stoker, 1967) och i *Om jag kunde drömma* (Meyer, 2006) krävs det endast ett bitt från vampyren för att offret själv ska bli vampyr. Skillnaden i dessa båda romaner är att om vampyren i *Dracula* (Stoker, 1967) inte fortsätter tömma offret på blod kan människan leva vidare och blir inte vampyr förrän efter sin död, medan i Meyers roman dör offret av giftet. I Rices (1977) roman krävs det däremot att vampyren både suger offret nästan tomt på blod och sedan ger människan sitt eget blod att dricka, för att förvandlingen till vampyr ska fullföljas.

När det kommer till hur man förgör vampyrerna är folktron och litteraturen mer enhetliga. Enligt folktron brände man dem på bål, pålade dem genom hjärtat och/eller högg huvudet av dem för att hålla dem kvar i sina kistor. Även i vampyrrapporten om Paole beskrevs det att byborna brände de misstänkta vampyrerna. I Stokers roman måste man påla vampyren, halshugga den och fylla munnen med vitlök för att förgöra den, precis som i vissa myter inom folktron. Och även de andra båda romanerna håller sig till folktrons tillvägagångssätt, även om vampyrerna i varken *En vampyrs bekännelse* (Rice, 1977) eller *Om jag kunde drömma* (Meyer, 2006) påverkas av pålning. De behöver däremot lemlästas, slitas i stycken och brännas för att förgöras.

## Litteraturförteckning

- Ahnland, Nils, (2009), *Odöd, blek och hungrig – vampyren I bok och film*, BTJ Förlag, Lund
- Ambjörnsson, Ronny, (2001), *Mansmyter: James Bond, Don Juan, Tarzan och andra grabbar*, Ordfront förlag, Stockholm
- Lindén, Claudia, *Vampyren som Mr Darcy: Maskulinitet och begär i Twilight-serien*, i: Andersson, Maria; Druker, Elina & Hallberg, Kristin (red.), (2011) *I litteraturens underland: Festskrift till Boel Westin*, Makadam förlag, Göteborg Stockholm
- Beresford, Matthew, (2008), *From Demons to Dracula: The Creation of the Modern Vampire Myth*, Reaktion Books, London
- Gelder, Ken, (2001), *Reading the vampire*, e-bok, Taylor & Francis e-Library
- Harrison Lindbergh, Katarina, (2011), *Vampyrernas historia*, Norstedts, Stockholm
- Heith, Anne, (2006), *Texter – medier – kontexter. Introduktion till textanalys i svenskundervisningen på grundskolan och gymnasiet*, Studentlitteratur, Lund
- Holmberg, Claes-Göran, (1999), *Epikanalys: En introduktion*, Studentlitteratur, Lund
- Höglund, Anna, (2009), *Vampyrer: En kulturkritisk studie av den västerländska vampyrberättelsen från 1700-talet till 2000-talet*, Växjö University Press, Växjö
- Nationalencyklopedin A, <http://www.ne.se.ezproxy.bibl.hkr.se/lang/medeltiden>, Hämtad 2013-04-25
- Nationalencyklopedin C validitet <http://www.ne.se.ezproxy.bibl.hkr.se/lang/validitet/338295> Hämtad 2013-05-27
- Nationalencyklopedin B reliabilitet <http://www.ne.se.ezproxy.bibl.hkr.se/lang/reliabilitet/292172> Hämtad 2013-05-27
- Pollack, Taliah, *Damnation or salvation?: Vampire ethics, Edward Cullen, and the Byronic hero*, i: Larsson, Mariah & Steiner, Ann (red.), (2011), *Interdisciplinary Approaches to Twilight: Studies in Fiction, Media, and a Contemporary Cultural Experience*, Nordic Academic Press, Lund
- Turèll, Dan, (1987), *Vampyrer*, Bakhåll, Lund
- Rimmon-Kenan, Shlomith, (1983), *Narrative fiction contemporary poetics*, Routledge, London
- Romberg, Bertil, (1987), *Att läsa epik*, Studentlitteratur, Lund
- Tenngart, Paul, (2008), *Litteraturteori*, Gleerups, Malmö

- Vajdovich, Györgyi, 'I'm with the vampires, of course': Twilight novels and films as vampire stories, i: Larsson, Mariah & Steiner, Ann (red.), (2011), *Interdisciplinary Approaches to Twilight: Studies in Fiction, Media, and a Contemporary Cultural Experience*, Nordic Academic Press, Lund
- Öhman, Anders, (2002), *Populärlitteratur – de populära genrernas estetik och historia*, Studentlitteratur, Lund

## **Romaner**

- Rice, Anne, (1977), *En vampyrs bekännelse*, Forum, Stockholm
- Stoker, Bram, (1967), *Dracula*, Almqvist & Wiksell Förlag AB, Stockholm
- Meyer, Stephenie, (2006), *Om jag kunde drömma*, Damm förlag